National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
AUG 6 1982
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

3103/C/14/5

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 57 (2881) XXXI aastakäik | Neljapäeval, 29. juulil 1982 — Thursday, July 29, 1982 | Üksiknumbri hind 60 senti

ARAFATI DOKUMENTI EI TUNNUSTATA

Sudaan pakub varjupaika PLO sõdureile

BEIRUT — Iisrael vastas palestiinlaste juhi Yasser Arafati viimasele diplomaatilisele manöövrile uute hävitavate rünnakutega Lääne-Beirutile, kus 6000 palestiina sõdurit on Iisraeli üksuste poolt sissepiiratud. USA valitsus ütles, et Arafati lubadused ei ole küllalt selged, et ta nõustuks Iisraeli tunnustamisega, mis on eeltingimuseks, et USA alustaks läbirääkimisi Palestiina Vabastamise Organisatsiooniga.

Arafat kirjutas möödunud pühapäeval alla ühele dokumendile, aktsepteerides LRO resolutsioonid Palestiina küsimustes ja veenis USA Kongressi liiget Paul McCloskeyd, et sellega oli nõusolek antud ka iisraellaste riigi eksistentsile.

Aga Iisrael lükkas kõik rahujutud ja tunnustamised tagasi, kui asjatud ajaviitmised. USA mainis, et need ei vasta ameeriklaste tingimustele ja Kongressi liige McCloskey tegi ainult sellise käiguga end narriks. Resolutsioonid 242 ja 338, mis lõpetasid 1967. ja 1973. aastate sõjad on Kesk-Ida konfliktide lõpetamise raamkavaks,

kus üheks tingimuseks on et PLO tunnustab Iisraeli eksisteerimise õigust.

PLO juht on selle tingimuse juures kuidagi nagu leplikust näidanud, aga otsene tunnustamine on siiski puudunud.

Jeruusalemmas Iisraeli välisminister Yitzhak Shamir rääkis ajakirjanikele Arafati dokumenti kommenteerides, et see pole midagi muud kui keerutamine sõnadega. Arafat ja tema organisatsioon pole muutnud oma positsiooni Iisraeli suhtes. Iisraeli peaminister Menachem Begin võrdles Arafati dokumenti omaaegse Briti peaministri Neville Chamberlaini lepinguga, mille viimane tegi Hitleriga „meie aja rahu" garanteerimiseks.

McCloskey on oma vahetalituse pärast sattunud teiste poliitikute kriitika aluseks, kes süüdistavad teda naiivsuses, kuna Arafat polnud peale paberilehe talle midagi andnud.

Palestiinlased ütlevad siiski, et Arafati samm näitas palestiinlaste tahtlikust asja käsitleda, kuigi selles polnud spetsiaalselt Iisraeli tunnustamist.

Yassar Arafat oli sellega maailmale meelde tuletanud, et on olemas LRO resolutsioonid, kus on määritletud palestiinlaste õigused.

Kui vastuolud ja eriarvamused tehtud sammu üle toimusid, näitas Iisrael oma seisukohta kogu küsimuses ja lasi oma lennukeilt Beirutile uusi pommisadusid langeda; üks neist oli isegi palestiinlaste laskemoona laole sattunud.

Lahendus tuli siiski sealt, kust seda seni keegi ei teadnud loota: Sudaani president Gaafar Mohamed Nimeiri ütles,

et ta on nõus aktsepteerima Lääne-Beirutis sissepiiratud palestiina partisane.

See pakkumine võib küsimusse lahenduse tuua, mida USA erisaadik Philips Habib on nädalaid innukalt otsinud.

Egiptuse president Hosni Mubarak avaldas üleskutse Iisraelile ja Palestiina Vabastamise Organisatsioonile, et need teineteist tunnustaksid ja soovitas, et USA alustaks läbirääkimisi palestiinlastega.

Möödunud teisipäeval muutus Iisraeli pommitamine ägedamaks. Esimest korda rünnati elamute südamikku Lääne-Beirutis, kuna siiani olevat ainult „sõjalisi" objekte pommitatud.

Iisrael on väsinud ja tüdinenud diplomaatilise lahenduse otsimise aeglusest ja „ergutas" seda õhu-, maa- ja mereväerünnakutega.

Elamuterajooni pommitamisega oli inimohvrite arv kõrge. Liibanoni politsei hinnangul oli see ägedaim rünnak pärast 6. juunil alustatud sõda. PLO ametnikud ütlesid, et ühe kõrgehituse kokkuvarisemisel said surma üksi 350 inimest.

Iisraeli lennukid pommitasid südalinnas olevat nn. saatkondade hoonete rida, kus tabamusi said Kanada, Shveitsi, Kreeka ja Jugoslaavia saatkonnahooned. Esimeste teadete järgi pole surmaohvreid olnud. Kanada saadiku Theodore Arcandi korter sai tugevasti vigastada; sel on juba varemgi olnud kildude tabamusi. Arcand oli pommitamise ajal Ida-Beirutis ja ükski saatkonna liikmeist ei saanud vigastada. Kanada on lubanud protestida Iisraeli võimude juures, aga eelmisele protestile pole seni vaevaks võetud vastata.

President Reagani erisaadik Philips Habib on väga aktiivselt katsunud oma missiooni täita, kuna juudid on muutunud kannatamatuks.

Kolmapäeva hommikul andsid Iisraeli ametivõimud vaid 48 tundi küsimuse diplomaatlikuks lahendamiseks, mille järel Iisrael kogu küsimuse sõjaga lahendaks.

Sõja pidamine väiksele riigile on siiski väga kallis lõbu ja on põhjustanud rahulolematust elanike hulgas. President Reagan on teatanud, et ta on otsustanud nn. kobarpommide esialgse nädalaks keelustamise alatiseks pikendada.

Kui alul leiti et Sudaani pakkumine lahendab kogu probleemi, siis on palestiina partisanid selle võimaluse tagasi lükanud, öeldes et nad ei taha sinna minna, kuna nad pole sudaanlased. Küll on Jordaania nõustunud nende partisanide vastuvõtmisega, kes riigist 1971. aastal välja sadeti, kuid on siiski Jordaania kodanikud.

Kohalik palestiinlaste juht ütles, et tema mehed ei lahku mitte kunagi Beirutist. Kui talle selgitati,

et tema võitluskaaslased on lubanud Beirutist lahkuda, ta ütles, et see on vaid ajakirjanduse ekslik informatsioon.

Kui selline seisukoht on üldine, siis tuleb Iisraelil teha ka see viimane samm, mille eest paljud nende oma juhtkonnas on hoiatanud, et tuleb alustada linna vallutamist tänavavõitlustega, mida juudid on seni vältinud, kuna see sõda arvatakse olevat ohvriterohke mõlemal pool.

Graatsiline naisvõimleja palliga on Jana Lazar Kalev Estiennest, kes oma soolotantsuga avas võimlemisõhtu Minkler auditooriumis.
Foto: Vaba Eestlane

Inglismaa lõpetas Falklandi blokaadi

LONDON — Inglismaa lõpetas 200 meremiili ulatusega blokaadi Falklandi saarte ümber 38 päeva pärast Argentiina jõudude alistumist. Saarte ümber jäi siiski 3 meremiiline tsoon, mis on suletud kommertsiaalsele laevandusele ja lennukeile kuni Inglismaa ka selle lõpetamise teatavaks teeb. Peaminister Margaret Thatcher ütles, et Inglise ametivõimud võtavad kõik vajalikud vastuabinõud kasutusele et kaitsta end uute rünnakute vastu.

150.000 kadunud Guatemaalas

GIUDAD DE GUATEMAALA — Guatemaala president Efram Rios Montt ütles äsja, et 150 000 inimest on Guatemaalas kadunud viimase kümne aasta jooksul. Võimuhaaramisega presidendiks saanud kindral Rios Montt ütles oma nädalalisel pressikonverentsil, et 1970-ndate aastate algusest kuni möödunud nädalase sõjaseisukorrani on kadunud 100.000. Siis ta tõstis põhjendust andmata kadunute arvu 150.000-le.

LRO alustab uusi Falklandi läbirääkimisi

LONDON —LRO peasekretär Javier Perez de Cuellar kavatseb alustada uusi nõupidamisi Inglismaa ja Argentiina vahel Falklandi saarte tüliküsimuses. Cuellar ütles pressikonverentsil, et ta teab inglaste keelduvat seisukohta nõupidamiste alustamiseks, aga võitluste tolmul tuleb enne maha langeda, kui nõupidamistega alustatakse. Inglismaa valitsus on saanud Argentiina valitsuselt kinnituse, et aktiivsed vaenuaktid Lõuna-Atlandil on lõppenud.

RELV ON SÜÜDI!

Relvatööstureilt nõutakse 590 miljonit dollarit kahjutasu

WASHINGTON — USA presidendi endine pressisekretär James Brady on esitanud mitmesajamiljonilise nõude firmade vastu, kus tehti ja pandi kokku püstol, mida kohtu poolt oma tegude eest mitte vastutavaks tunnistatud John Hinckley kasutas president Reagani vastu atentaadi tegemisel, kus haavata sai ka J. Brady. Kohtulik nõue esitati ühe Lääne-Saksamaa relvaosade tööstuse ja Florida töösturi vastu.

Roehm GmbH Sonheimie, Lääne-Saksamaal valmistab osasid .22 kaliibrilisele püstolile, mida Hinckley kasutas tulistamisel, R. G. Industries Inc. Miamis pani relva osadest kokku. Summa, mida Brady ja ta abikaasa nõuavad on 590 miljonit dollarit, aga legaalsed eksperdid ütlevad, et Brady'l ei maksa nii suure summa võitmist loota, kui talle üldse kahjutasu makstakse.

Üheks süüdistuse põhjuseks on firma toote uskumatult vilets konstruktsioon. Brady ütles,

et R.G. Industries'il ja Roehm'il on kohustus kaitsta publikut sellega, et nad ei müü relvi isikuile, kes võiksid kedagi lasta.

Hinckley ostis püstoli 13. oktoobril 1980 Dallase pandimajast $39.95 eest.

Samal ajal John Hinckley advokaat on esitanud kahel korral soovi, et tema klient tahab end süüdi tunnistada ja minna vanglasse president R. Reagani laskmise pärast, aga prokorör W. F. Smith on need katsed tagasi lükanud. Hinckley on praegu vaimuhaiglas ravil, kuna zhürii leidis, et ta tulistas vaimse tasakaalutuse ajel.

President R. Reagan, kes sai atentaadil haavata, ütles äsja, et pole õigust kohtusüsteemis, kus kurjategijad pääsevad karistusest vaimuhaigusega põhjendades.

See oli esimene kommentaar, mida president on olukorra kohta teinud, kuigi ta otseselt ei nimetanud Hinckley nime.

Ta ütles, et psühholoogide ja psühhiaatrikute uurimised ei kuulu otseselt kohtukäigu juurde.

T.E.N.S. Jõekääru Laste Suvekodu

VALGUSPIDU

laup., 7. augustil kell 8.30 õhtul
Jõekääru staadionil

EESKAVA ★ EINELAUD

Pääsmed $4.—

Sakslased pikendavad sõjaväeteenistuse aega

BONN — Lääne-Saksa kaitsejõud Bundeswehr on plaanitsenud sõjaväeteenistuse sundaja pikendamist. Põhjuseks on, et lähemail aastail on raske saada sõdureid üksustesse, kuna sündivus on märgatavalt vähenenud. Lisaks teatakse, et raske majanduselu on mõjutanud kaitsejõudude eelarvet. Sellepärast kaitseminister Hans Apel andis juba aasta tagasi sellekohasele komiteele ülesandeks plaanitseda kaitsejõudude ümberorganiseerimist uute vajaduste kohaselt. Kaitsejõudude peastaap on olnud koostöös nimetatud komiteega ja otsinud nõuandjaid ka väljaspoolseilt aladelt. Kaitseminister ütles, et kõigist probleemidest hoolimata täidab Bundeswehr NATO-lt saadud ülesanded esimesel aastakümnel.

Tulevikus ettenähtud meeste puudust korvatakse pikema teenistusajaga seniselt 15-lt kuult 18-le ja tahetakse kutsuda endisest veelgi rohkem noori sõjaväkke. Kavatsusel on ka väljaõppe andmine naistele, kuna saksa naistel on seni olnud vaid haiglapersonali ülesanded. Naistele ei anta siiski mitte relvatreeningut.

Prantslased aitasid argentiinlasi

LONDON — Prantsuse tehnikud, kes olid Falklandi sõja ajal Argentiinas aitasid kohale asetada ja prandada Exocet-rakette, millega lasti põhja kaks Inglise laeva, kirjutas London Sunday Times. Ajalehe artikkel põhines ühele intervjuule Rene Colen'iga, Dassault Aviation kompanii tehnilise spetsialistiga.

Dassult Aviation kompanii on prantsuse Super Etendard võitluslennukite tööstus, kus valmistatud lennukid tulistavad Exocet-rakette. Need raketid olid viimases sõjas Argentiina ohtlikumad relvad.

Times kirjutab, et 9-liikmeline prantsuse tehnikute grupp jäi Argentiinasse kogu sõja ajaks

ja aitas paigutada kohale äsja ostetud Super Etendard lennukeile rakette veel pärast seda, kui vaenutegevus Inglismaa ja Argentiina vahel oli alanud.

Tehnikud olid avastanud lennukite juures kolm viga, mida nad korrastasid, oli Colen seletanud ajalehele.

Ajaleht ütles, et inglased olid arvanud, et Argentiina lennukid ei saa olla suureks ohuks, kuna Prantsuse president Francois Mitterand oli keelanud Execot tööstuse tehnikatel reisimise Argentiinasse lennukite kokkuseadmiseks ja katsete tegemiseks. Kuid Colen ja teised grupi liikmed lõpetasid siiski töö, kuna neil oli olnud aastaleping, mis algas möödunud novembrist ja see tuli täita.

London Sunday Times ütles, et Prantsuse kaitseminister väljendas üllatust ja ei saanud kuidagi seda uskuda, kui talle räägiti sellekohasest olukorrast. Colen rääkis ajalehele,

et ei Prantsuse valitsus ega Dassault kompanii ei käskinud neid Argentiinast sel ajal tagasi tulla, kuigi ta ei saa ütelda, et nad olnuksid unustatud.

Ta iseloomustab olukorda, et seal nad olid ja keegi ei teinud neist välja. Prantslaste grupp töötas Dahio Blance sadamalinnas.

Inglise kaitseministeerium pole seni artiklit kommenteerinud.

N. Liit tugevdab Vahemere laevastikku

WASHINGTON — Arvatakse, et N. Liit tugevdab lähemail päevil oma Vahemere laevastikku. Selle tugevdamisega tahetavat mõjutada Iisraeli Liibanonist tagasi tõmbumiseks. USA informatsiooniallikaist on saadud teateid, et N. Liit saatvat Vahemerre viis sõjalaeva Mustalt merelt. Sõjalistes ringkondades arvestatakse siiski, et laevastiku tugevdamine ei ole mõeldud sõjalise ähvardusena, vaid rohkem N. Liidu toetuse sümbolina araabia riikidele.

Ei karistata

LONDON — Michael Fagan, kes üllatas kõiki inglasi Buckinghami paleesse tungimisega, jääb kutsumata kuninganna külastamise pärast karistamata. Fagani süüdistajad ütlesid, et tal ei olnud mingit kriminaalset kavatsust paleesse tungimisega.

Iisraeli kolonel lahkus südametunnistuse survel

TEL AVIV — Iisraeli armee kolonel, kes teenis brigaadiülemana Liibanonis, vabastati tema kohalt, kuna ta ütles, et tema südametunnistus ei luba tal enam sel kohal olla. Ohvitseri käitumine oli tekitanud arusaamatusi alluvate ohvitseride ja sõdurite hulgas. Teatud hulk ohvitsere ja sõdureid, kes täitsid oma ülesande Liibanonis on koostanud märgukirju ja palveid, et valitsus oma sõjakäigu lõpetaks. Invasiooni eesmärk oli 40-kilomeetrilise vööndi terroristidest vabastamiseks ja see on tehtud.

Kirikute Maailmaliit süüdistab Iisraeli

GENF — Kirikute Maailmaliit süüdistas Iisraeli Liibanoni abistamistegevuse takistamisel ja Genfi kokkuleppe rikkumises. Kirikute Maailmaliidu töögrupp, kes oli just tulnud tagasi Liibanonist ütles, et Iisraeli ametivõimud tekitavad põhjuseta viivitusi abistamise saadetiste laevadesse paigutamisel, nimekirjade kontrollimisel ja jagamisel. Saadetised jõuavad Beiruti kaks nädalat hiljem kui oleks vajalik.

Tuhandete tsiviilisikute elu on ohus, kui Lääne-Beirutit rünnatakse või selle piiramine jätkub.

Maailmaliit ei usu, et Iisrael tegutseks Genfi kokkuleppe vaimus,

takistades igasuguste abinõudega tsiviilisikute kannatuste kergendamist.

Kirikute Maailmaliit tunneb muret saadud informatsiooni põhjal, et ainult Siidonist üksi on peale okupeerimist kadunud üle 1000 Liibanoni tsiviilisiku, kes on viidud Iisraeli ülekuulamiskeskustesse ehk vangilaagreisse.

Iisraeli lennukid pommitasid Beiruti sadamas olevat Punase Risti abistamislaeva,

millist terroriakti tehti esimest korda pärast II maailmasõda.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $45.—, poolaastas $24.— ja veerandaastas $13.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $55.—, poolaastas $29.— ja veerandaastas $15.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 60 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.,
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

OTSE-festival Stokholmis, noortekoor esinemas Jaan Seimi juhatusel. Foto: H. Trummer

Hiina ja N. Liidu lähenemine

Tasapisi hakkab maailmale teadvusse tulema N. Liidu ja Hiina vahekordade areng. USA oma Taivani poliitikaga annab sellele pidevalt uut hoogu juurde, et vanad aatekaaslased võiksid uuesti kaelakuti teineteist leida.

Üheks lähenemise mooduseks oli pärast 16-aastast vaheaega toimunud kergejõustikuvõistlused kahe riigi sportlaste vahel, kus üheks N. Liidu esindajaks oli eestlasest kolmikhüppaja Jaak Uudmäe. Tema spordireisi vaatlevas artiklis ajalehes „Edasi" öeldakse, et „viiekümnendatel aastatel oli just N. Liit see, kes abistas rahva-Hiinat igati nii treenerite kui spordivarustusega. Ehkki Pekingi juhtkond suhtub nüüd meisse vaenulikult toetab NSV Liit naaberriigi naasmist spordiliikumisse ja on korduvalt pannud ette taaselustada maavõistlused ja muud ühised spordiüritused. Paraku vältis Hiina RV seni kontakte, arendades sidemeid hoopis Läänega." Nüüd olid esimest korda koos ideoloogilised kaksikud.

Hiina sulatab oma vahekorda N. Liiduga vähehaaval. Peking, keda toetab kolmas maailm, on hakanud otsima kesksteed Moskva ja USA vahel. Mida jahedamaks muutub Hiina ja USA vahekord, seda enam läheneb Hiina N. Liidule, vähemalt on N. Liit osavalt neid jahenemisi omapoolseis huvides kasutanud. Hiinlased on siiski öelnud, et pole olemas märgatavat edu sidemete uuendamisel Moskvaga, mitte enne kui N. Liidu sõnad ühtuvad tegudega. Selline vastus anti möödunud märtsikuul N. Liidu presidendile Leonid Brezhnevile.

Sellele nõudele vaatamata on suhted soojenenud kahe kommunistliku hiiglase vahel, pidevalt on olnud kontakte, poolametlikke ja ametlikke. Hiinlased ütlevad, et vahekorra paranemine N. Liiduga ei tähenda eemaldumist USA-st Taivanile müüdud relvade pärast, kuigi on ilmne, et see on toonud esile teravat USA-vastast kriitikat. Üldine vaade diplomaatide hulgas on, et Hiina on otsustanud ajada kahe suurvõimu vahelist teed, valides oma kaitsealuseks kolmanda maailma. Selletõttu ta on kritiseerinud USA-d selle Kesk-Ida ja Lõuna-Korea poliitika pärast.

Hiina sündmuste vaatlejale pole praegused muudatused Hiina ja N. Liidu vahekorras mitte põhilised vaid rohkem funktsionaalsed. Seal on mõningat sõbralikkust, aga põhilised erinevused jäävad ja need ei lase vahekorda normaliseeruda. Ometi on mitu sündmust, mis kronoloogilises järjekorras näitavad suhete sulamist.

Oktoobris 1981 tegi N. Liit ettepaneku piiriküsimuste üle läbirääkimiste pidamiseks. Hiina lubas ettepanekut uurida, aga pole veel nõustunud uuesti alustamist.

Tänavu veebruaris N. Liidu peaminister Nikolai Tihhonov rääkis Jaapani ajakirjanikele Moskvas, et N. Liit ei taha hoida end tagasi vahekordade parandamisest Hiinaga. Aga ta ütles, et see areng ja tahe ei saa olla ühepoolne.

Märtsis kolm hiina ökonomisti külastasid Moskvat uurimaks N. Liidu plaanimajandust, kus neid vastu võttis N. Liidu plaanikomisjoni abiesimees Alexander Bachwrin.

Maikuul N. Liidu välisministeeriumi Kauge-Ida osakonna direktor Mihhail Kapitsa külastas Pekingit, kus teda Hiina riigimeeste poolt vastu võeti. Ta ütles külaskäigu ajal, et ta loodab, et Hiina leiab tee välja pimedast käigust.

Mai lõpul Hiina Internatsionaalse Kaubanduse nõukogu delegatsioon külastas Moskvat kaubanduslike võimaluste uurimiseks.

Varem on sel aastal Hiina ametivõimud otsustanud anda suuremat kaalu N. Liidu uurimistele. See otsus tehti Hiina Kommunistliku Partei vanemate liikmete poolt, kus ekstreemsed N. Liidu vastased tunded lasti allasurutuiks jäädа.

Neist nähtub, et pärast aastaid täielikku eraldumist näivad kaks riiki jälle väikeste sammudega teineteisele lähenevat saavutamaks normaalset naaberlikku vahekorda. Sellejuures see veel ei ütle, et Hiina loobuks N. Liidu poliitika hukkamõistmisest Afganistanis ja Kambodzhas.

Mõned vaatlejad arvavad, et Hiina püüe vahekordade normaliseerimiseks johtuvat võimalikust järel-Brezhnevi ajajärgule mõtlemisest. Nii kaua aga kui Hiina piiril on lahingvalmis 45 nõukogude diviisi ja seni kui N. Liidu väeosad asuvad Afganistanis, polevat otsest sõprust loota. Kuid N. Liidu suured majanduslikud probleemid võivat viia suuremale järelandmisele.

Analüüsides Hiina ja N. Liidu suhteid usuvad ameeriklased, et kui esialgul olekski Hiina ja USA vahel veelgi suurem eemaldumine Taivani pärast, see ometi ei muudaks Hiina põhilist strateegilist asendit. Kuid kahe ideoloogilise kommunistliku rezhiimi lähenemine pole siiski mitte võimatu ja USA võib end leida koos Taivaniga üsna ebamugavalt tasakaalutus maailmas.

HA

Miks Haig lahkus välisministri kohalt

Poliitilised ja isiklikud lahkumise põhjused — Lahkumispalve, mis ootustekohaselt tulnuks tagasi lükata

WASHINGTON (Vaba Eestlase kirjasaatjalt) — Ühendriikide pealinnas on ikka veel kõneaineks ja poliitilise spekulatsiooni objektiks USA riigisekretäri ehk välisministri, erukindral Alexander Haigi järsk ja üllatuslik lahkumine oma teenistuskohalt. On ju tegemist ameerika valitsuse kõige tähtsama kabinetiliikmega. Kuigi nüüd on uus välisminister, George Shultz, asunud oma ametikohuste täitmisele, siis sellele vaatamata ei vaibu arutlused ja oletused, miks sarnane vahetus üldse aset leidis. Järjest kergitatakse üles kaks küsimust: esiteks, miks Haig lahkus ja teiseks, kas välisministrite vahetus võib endaga kaasa tuua muudatusi Ameerika Ühendriikide välispoliitikas.

Milleks siis Alexander Haig õieti lahkus? Lahkumise põhjused olid kahte laadi: poliitilised ja isiklikud. Poliitiliste põhjuste esirinnas seisab Haigi vaadete lahkuminek president Ronald Reagani ja presidendi lähemate nõuandjatega küsimuses, kuidas suhtuda suurejooneliselt kavandatud gaasitorustiku ehitamisesse, mis plaanikohaselt hakkaks tooma suurtes kogustes maagaasi Loode-Siberis asuvatest Nõukogude Liidu maardlatest Lääne-Euroopasse. Teatavasti on viimasel ajal Washington, eriti pärast Poola sündmusi, rakendamas kaubanduse ja krediitide osas karmimat joont Moskva suhtes. Leitakse, et Nõukogude Liit on suurtes majanduslikes raskustes ning arvatakse, et Lääneriikidel ei ole mingit vajadust venelasi sellest august välja aidata, mille nad ise on endale kaevanud. Just vastupidi — peetakse silmas, et kaubanduslike ja rahanduslike kitsenduste kehtestamisega Moskva suhtes on ehk võimalik mõju avaldada Moskva välispoliitika suunamiseks leplikumale ja vähem agressiivsele joonele.

Ühendriikide liitlased Lääne-Euroopas, eelkõige Saksamaa, aga ka Prantsusmaa ja teised, on selles küsimuses erineval arvamusel Washingtonist.

Nemad loodavad saada kasu kavandatud ja kokkulepitud gaasimagistraali ehitamisest.

Ehitusmaterjalide ja tehnoloogia ekspordiga Nõukogude Liitu, mida viimane hädasti vajab tuhandete kilomeetrite pikkuse gaasitorustiku ehitamiseks, loodetakse leevendada praegu valitsevat majanduslikku surutist ja tööpuudust.

Peale selle on Lääne-Euroopa valitsevates ringkondades ikka veel kehtiv arvamus, et mõlemapoolselt kasulike majanduslike sidemete kaudu on võimalik rajada ja suurendada poliitilisi kontakte ja vastastikuseid arusaamisi Moskvaga, mis kõik vähendaks poliitilisi pingeid Euroopa kontinendi südames. Vähemalt selline on Washingtoni arvamus oma Lääne-Euroopa liitlasriikide majanduslike ja poliitiliste taotluste osas.

Ühendriikide endine välisminister Alexander Haig võttis sellist eurooplaste suhtumist kui paratamatut realiteeti, mida tuleb Washingtonil oma välispoliitika kavandamisel osaliselt arvestada. Keegi ei ole tulnud välja Haigi vastu süüdistustega, nagu tema oleks leebe või pehme oma suhtumises Moskvasse.

NATO-pakti endise vägede ülemjuhatajana tunneb Alexander Haig väga hästi Nõukogude Liidu välis- ja sisepoliitika olemust.

Kuid samal ajal just sellepärast — nende suurte kogemuste tõttu, mida ta sai tihedas läbikäimises Lääne-Euroopa poliitilise juhtkonnaga — pidas ta äärmiselt vajalikuks hoida alal kõige paremat vastastikust arusaamist ja koostööd Lääne-Euroopaga.

Haig oli jõudnud hinnangule, et lääne-eurooplasi ei ole enam võimalik kaasa tõmmata joonele, mis näeks ette majanduslike sidemete katkestamist Moskvaga. Seepärast arvas ta, et Washingtonile ei ole kasulik seista rangelt vastu Moskvaga ko-opereerimisele gaasimagistraali ehitamisel, mida liitlased LääneEuroopas pooldasid.

Mitmed teised president Reagani lähemad nõuandjad olid aga teisel arvamusel, nende hulgas eriti tugevalt Ühendriikide kaitseminister Caspar Weinberger. Ja teisel arvamusel oli ka president Reagan ise.

Ta langetas otsuse, mis keelab ameerika firmadel igasuguse tehnoloogilise abi andmise kavandatud suure gaasitorustiku ehitamiseks

Alexander Haig, leides et tema poolt soovitatud joon või hoiak ei leidnud USA presidendi poolehoidu, pettus sügavalt ja protesteeris tema arvates eksliku otsuse vastu. Ta jõudis järeldusele, et tema ei ole Ühendriikide välispoliitika kõige tähtsam formuleerija, nii nagu ta seda oli ametisse astumise algusest peale soovinud.

Teine olulisem poliitiline lahkuminek Haigi ja president Reagani vahel oli Iisraeli ja Araabia riikide vahelise konflikti küsimuses. Haig andis rohkem ja tugevamat toetust Iisraelile, kui seda teised Reagani nõuandjad soovisid, kes tahtsid olla konfliktis juutide ja araablaste vahel rohkem erapooletul ja tasakaalukamal seisukohal. Milleks Haig nii tugevalt Iisraeli agressiivset poliitikat toetas, selles osas valitseb teatud määral selgusetus. Üheltpoolt võisid Haigi, kui sõjavõelast, sellele liinile kallutada sõjalis-strateegilised kaalutlused.

Iisrael on lõppudelõpuks sõjaliselt kõige tugevam jõud Lähis- ja Kesk-Idas, kellega potentsiaalsete suuremate konfliktide puhul on kasulik koos töötada.

Aga selle kõrval võis Alexander Haig mõjutatud olla oma poliitilistest ambitsioonidest. Ei ole mingi saladus, et Haig arvas end olevat ühe võimaliku Vabariiklaste partei presidendikandidaadi 1984. aastal, sel juhul kui Ronald Reagan ise enam teiseks ametiajaks ei kandideeri. Sel puhul oleks aga juutidesõbralik hoiak olnud Haigile sisepoliitiliselt suureks eeliseks.

Kolmandaks välispoliitiliseks lahkuminekuks Haigi ja president Reagani hoiakute vahel oli suhtumine Pekingi, kommunistlikkusse Hiinasse. Reaganil ja tema lähematest nõuandjatest sõpradel on juba vanast ajast sümpaatia Taivanile pagenud rahvusliku Hiina valitsuse vastu. See tuleneb Vabariiklaste partei parempoolse tiiva lähedastest sidemetest Tshiang-kai-sheki ja teiste hiina rahvuslaste juhtkonna liikmetega. Selle sümpaatia tulemuseks on jatkuvalt hea suhtumine Taivani. See aga ärritab kommunistliku Hiina valitsust Pekingis.

Haig välisministrina pidas geopoliitilistel kaalutlustel vajalikuks lähedast koostööd Pekingiga ja vähema tähelepanu pööramist Taivani soovidele.

Kõigi nende poliitiliste eriarvamuste kõrval võisid aga Haigi lahkumises veelgi tähtsamat osa mängida isiklikud momendid. Pidagem silmas, et Alexander Haig kunagi ei kuulunud Ronald Reagani lähema kaaskonna hulka. Haigi poliitilises karjääris olid peamisteks abimeesteks e n d i s e d presidendid Nixon ja Ford.

Reaganil on Washingtoni toodud oma meeskond Kaliforniast, keda tuntakse California maffia nime all.

Nende isiklik läbisaamine Haigiga kujunes algusest peale vastuoluliseks ja mitte Kalifornia meeste, vaid just Haigi enda süü tõttu. Haig on iseloomult agressiivne ja domineeriv, Kalifornia mehed olid aga harjunud rohkem „easy-going" ja lahedamalt käituvate iseloomudega. Peatselt arenesid puht administratiivsel pinnal mitmesugused arusaamatused Haigi ja Reagani staabi vahel Valges Majas. Neid arusaamatusi aitas vahepeal leevendada ja summutada Reagani isiklik sõber Clark, kes nimetati Haigi abiks välisministeeriumisse. Aga siis, kui Clark toodi üle Valgesse Majja, presidendi nõunikuks rahvusliku julgeoleku küsimustes, siis kaotas Haig vastuolusid summutava puhvri enda ja Valges Majas paikneva Reagani staabi vahel.

Sellest saadik muutusid Välisministeeriumi konfliktid Valge Majaga üha teravamaks, mis viisidki Alexander Haigi lahkumiseni. Haig esitas lahkumispalve lootes, et seda vastu ei võeta. Aga Reagan võttis lahkumispalve vastu ja Haig oligi omadega läbi. Milliseid muudatusi võib USA välisministrite vahetus endaga kaasa tuua, sellest ehk ühes järgmises kirjutises.

Kommentaar

Kanada meedia, nii ajakirjandus kui ka elektrooniline, on äärmiselt visa järjekindlusega Kanada rahvale katsunud selgeks teha kui halb on Kanada majanduslik elu. Riik an pankroti äärel, kui mitte juba sisse langemas, rahvas nälgimas, vähe ehitatakse odavaüüriga maju ja palju on muid sellega seotud hädasid. Iga päev leiavad reporterid uhiuusi „asjatundjaid", kes mõistavad rahvale selgitada seda viletsust mida inimesed ise ei märka.

Aastate jooksul on sel ajude pesemisel olnud ka vastavad tulemused. Rahvas on hakanud kurtma ja kaebama ning teevad üksteise võidu maha riigi valitsust, keile nad ise siiski on valinud ning nõuavad uusi hüvesid, olukorra parandamist, oskamata siiski ainsatki mõtet omalt poolt väljendada. Ainult mõni üksik näib nägevat kaugemale mujale maailma ja siis avastab, et Kanada on praegu ikka veel maailmas üks parimaid riike nii majanduslikult, sotsiaalselt kui ka muude võimalustega. Kuid nende arvamised peale lahtiste silmadega vaatamist on väga harva jõudnud ajalehtedesse väikeste lugejakirjadena nagu peaks ajaleht häbenema, et nad ka muud kui hukatust näevad.

Põhjused sellise psühhoosi tekitamiseks on sageli väga ebamäärased, peamiselt vist põhimõttega, et halvast saab kergemini uudiseid teha, sest ajalugu tehakse ju tapmistega.

Selletõttu on päris üllatav lugeda „The Vancouver Sun" 21. juuli numbris juhtkirja „A gleam of light" (Üks valgusekiir), kus juhtkirjanik ütleb, et halbade uudiste udu läbi, mis on igal pool, näib üks valguse kiir ilmuvat nähtavale Kanadas — selle rahvas, kaua iseeneste poolt eksiteele viidud on ärkamas, väga hilja oma halastamatu majandusliku väljavaadete juures. See on, või peaks olema esimene samm paranemisele.

Ainult esimestel vähestel kuudel on kanadalased hakanud aru saama, et aastad halba juhtimist tingis kõrgeid hindu ja seda maksetakse nüüd sügava retsessiooniga. Parema juhtimisega kodus võiks retsessioon olla kergem, kui see on isegi maailmaulatusega tormis Kanada looduslike rikkuste juures. Aga nuttes maha voolanud piimaookeani pärast ja süüdistades valitsusi, ärimaailma või töölisametiühinguid on asjatu aja- ja pisarate raiskamine. Sellekõrval tuleks ühiskonda kui tervikut süüdistada, kui see pidevalt on nõudnud õigust rohkem tarbimiseks kui see ise produtseerib.

Keskne fakt, mis ilmneb meie aja meeletusest, on et me ei saa kiiresti oma raskustest pääseda ei ühegi valitsuse all ega poliitika läbi. Meie ees on pikaajaline võitlus tõsta rahvas puudujääkide mülkast, laenudest ja maksudest, isegi kui maailmaolukord peaks varsti paranema.

Üks käsusõna on lõpuks selge: ei ole mingit pagemise võimalust, kui Kanada hoiab oma majandusliku inflatsiooni kõrgemal kui tema primaarsel välisturul, Ameerika Ühendriikidel. Oma erakordsete eksituste ja puuduliku eelarvega on valitsusel õigus uskumiseks, et inflatsioon on kõige kurja juur Kanada majanduselus, nagu oma äsjases rapordis hoiatas ka Organization for Economic Cooperation and Development.

Kindlasti pole palju võimalusi inflatsiooni parandamiseks kui valitsuse defitsiit on 20 miljardi aastas, mis surub üles intressi protsendi ja hoiab palga-profiidi-hinna spiraali pidevalt tõusuteel. Ja mitte ükski valitsus — kui soovitav see võiks olla muudel põhjustel — ei muuda seda fakti. Ükski alternatiivne valitsus pole veel teinud ettepanekut usaldavamate sammudega praeguse poliitika asendamiseks, kuigi neil on detaile ja eksimusi hea kritiseerida nagu nad väga sageli seda on teinud.

Ametlik opositsioon, haistes võiduvõimalusi, püüab kiirelt pressida uusi valimisi, kus nad vaevalt võiksid kaotada. Nad on lubanud madalamaid laenuprotsente (ilma selgitamata kuidas nad võiksid seda teha väljaarvatud rohkem inflatsiooniraha trükkides) ja vähendada defitsiiti. Niisuguseid ettepanekuid lihtsalt pole võimalik teos-

(Järg lk. 3)

Kodumaine rahvaluule

Ülal kõrgel Toompea lossis
istus Vaino nägu mossis.
Sisse astus Ivan Käbin,
ütles: Karla, kõik on läbi!
Otsas pekk ja otsas või,
mis eesti mats meil' kokku tõi.
Lihakarnis puhtad letid,
kadunud on tai ja pekid.
Venemaale läind kõik lambad,
eestlane, pane varna hambad!

— Kõike rohkem on kui mullu!
Selle rääkijad on vist hullud.
Ministri jutus kõike küllalt
eesti rahvas lihtsalt pillab,
kõike kokku topelt ostab,
nii minister meile kostab.

Milleks hambapastat müüa
kui ei ole enam süüa?

Tallinn, juuli 1982

VALVEARST NÄDALALÕPUL

31. juulil ja 1. ning 2. aug.
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

7. ja 8. aug.
dr. H. Tari, tel. 922-3824

EESTLASED MAAILMARADADEL

● Lõuna-Aafrika vabariigist, Johannesburgist viibis Olev Taim Salt Lake Citys, mormoonide konverentsil, esindades seal Johnnesburgi regiooni, olles selle presidendiks. O. Taim töötab oma kodulinnas IBM juures kompuuterite programmide alal administraatorina. Ta on sündinud Pärnus. Olles abielus lõuna-aafriklannaga, on neil 5 last. Johannesburgis elab ka ta ema Meta Taim.

● Sydneys on organiseeritud eesti noorte poolt ansambel „Elektrio", kes tahab katsetada elektroonilise muusikaga. Eriliseks eesmärgiks on eesti laulude tõlgendamine elektrooniliste instrumentide kasutamisega, mis võimaldavad mitmesuguseid huvitavaid kombinatsioone. Gruppi kuuluvad Olev Muska, Orav Salasoo ja Ingrid Slamer. Viimane on ka grupi solistiks, kes omab väga meeldiva aldihääle.

● Fanny Sivers, keda Val d'Oise departemangus tuntakse mitmesuguste ürituste kaudu loodus- ja muinsuskaitse alal, võttis osa „S.O.S. Montmorency" abiesimehena. Ta kõneles Ile de France eripärast prantsuse „maade" hulgas, Pariisi ümbruse muutumisest „aguliks" ja kodaniku kohutustest oma otsese „kodu" eest vastutav olla.

Tallinn Festivalil oli üheks esinejate grupiks laulu- ja tantsuansambel „Kolo-Matsid", ühed laulsid saateks, teised tantsisid. Koreograafa oli Felix Koopil. Foto: Vaba Eestlane

AABS'i konverentsi kõrgpunkt ja lõpetamine

Vaimustav tere tulemast Nobeli laureaadile Czeslaw Milosz'ile

Üheks osaks ja kõrgpunktiks hiljutisel AABS'i konverentsil oli reedeõhtune luuleõhtu, kus esines 1980. aasta Nobeli laureaat kirjanduse alal Czeslaw Milosz. Huvi just selle sündmuse vastu oli erakordselt suur ja avar saal oli osavõtjaid täis.

Milosz'i tutvustajaks oli prof. dr. Ivar Ivask, kes kasutas tema loomingu analüüsimiseks katkeid tema töödest. Ivask ütles, et kuigi Milosz'i peetakse suurimaks poola poeediks, on ta alati tunnistanud oma leedu päritolu ja on alati Balti riikide eest kostnud. Milosz on sündinud Leedus, elas lapsena Tartus ja õppis Vilniuse ülikoolis. 1978. aastal anti Milosz'ile Oklahoma Ülikooli ja World Literature Today juures olev Neustadt'i kirjandusauhind, kus alaliseks zhürii liikmeks on I. Ivask. Talle pühendati erinumber ja 1980. aastal määratu talle Nobeli kirjandusauhind.

I. Ivask andis lühiülevaate Milosz'i loomingust, kus autor on mitmel korral puudutanud balti ainet ja lisas, et Milosz'i vahekord Balti riikidega ei ole saadud raamatuist ega käsikirjadest,

vaid et selleks oli esimene päikesekiir, mida ta elus nägi, esimene mulla lõhn mida tundis, sest ta on sündinud Leedus.

Milosz on öelnud, et Balti probleem on palju tähtsam kaasaegsele poeedile kui küsimus stiilist, meetriumist ja metafoorist.

Ivask lõpetas oma tutvustava sissejuhatuse, öeldes Milosz'ile kui kaasbaltlasele tere tulemast Balti Uurimuste 8. konverentsile, öeldes, et ta on esimene Ida-Euroopa poeet, kes on saanud Nobeli laureaadiks ja viis Balti nime ja selle piirkonna maailmakirjandusse. Koosolijad kinnitasid tema valiku AABS'i auliikmeks.

Milosz tänas AABS'i selle au eest ja eriti dr. I. Ivaskit, kes „Balti mafia" liikmena on palju kaasa aidanud tema loomingu tutvustamisele.

Milosz luges ette mitu oma luuletust, neist mõne poola keeles. Oma isiksuse, huumorimeele ja esitusviisiga muutis ta suure saali üllatavalt hubaseks. Pärast avaldas kuulajaskond talle püsti seistes kauakestva aplausi.

Siis anti talle üle veel sümboolne metsalillede kimp ja mälestuseks kaelaskantav läti ehe.

Lõpuks ootas pikk järjekord inimesi tema raamatuile autogramme.

Samal päeval toimus AABS'i liikmeile üldkoosolek, kus otsustati järgmine konverents pidada 1984. aastal Montrealis. Uueks AABS'i presidendiks valiti lingvist William Schmalsteig, kes on esimene mitte-balti päritoluga teadlane sel kohal.

Laupäeva õhtul toimus konverentsi lõpupidu uhke rootsi lauaga. Lauakõnelejaks oli dr. Marija Dimbutas, kes rõhutas vanadest rahvakommetest ja traditsioonidest kinnipidamise tähtsust. Eriti märkis ta jaanipäeva, kuna see oli konverentsi puhul päevakohane.

Kavalises osas esines stiilipuhtalt kohalik soome rahvatantsurühm ja nende kõrval läti rahvatantsijad.

Rahvast oli rohkearvuliselt, tuju hea ja kasutati võimalusi teiste rahvusgruppide liikmetega tutvumiseks.

Konverentsi ajal korraldati väljasõite Minnesota Ülikooli Immigratsiooni Ajaloo Uurimise Keskusse. Sealne materjalide kogu oli küllaltki suur, eriti Skandinaavia osas ja kasvab pidevalt. Ka mitmed eestlased on kasutanud seda allikmaterjali oma uurimistöödeks.

Konverentsi ajaks oli korraldatud balti raamatute näitus ja balti kunstinäitus, kusjuures eesti kunsti oli proportsionaalselt eriti rohkesti esitatud, enamus töödest Norton Dodge kogust. Visuaalsel poolel esitati Lennart Mere filme „Veelinnu rahvas" ja „Linnutee tuuled", nende kõrval ka läti ja leedu filme.

Konverentsist võttis osa ka kaks teadlast Lätist, mõlemad arheoloogia ja antiikaja programmi raames.

Ka kohalikud eestlased võtsid aktiivselt konverentsist osa, nii loenguist kui ka seltskondlikust tegevusest. Järgmisel päeval peale konverentsi, võeti väljaspoolseid külalisi soojalt vastu nende kohalikul jaanipäeva pidustusel. Õp. S. Lind pidas vabaõhu-jumalateenistuse, millele järgnes dr. Felix Oinase ettekanne. Nende kõrval aga ka rikkalik peolaud.

Eestlase perekonnafotod ookeaniliivas

Ameeriklasist abielupaar May ja Lester Carlson avastasid 18. juuni varahommikul Dog Beachi rannas, Fla., pärast troopilist tormi sügavale liiva alla maetült fotodekogu poolesaja ülesvõttega. Meie noorema põlve kirjaniku, Palm Harboris, Fla., eluneva Elin Toona-Gottschalki kaasabil selgitati, et fotod pärinevad Eestist. Praegu püütakse avastada nende omanikku, mis lahendaks leiu müstilise „teekonna" 2 kuni 3 jala sügavusse merekalda liiva, paarkümmend jalga ookeani veepiirist. Müstilise leiuloo käik oli järgmine:

18. juuni varahommikul olid May ja Lester Carlson oma elukoha lähedal Dog Beachi rannas, Fla. otsimas merikarpe, millede kogujad nad on. Neid paiskavad ookeanilained pärast troopilisi torme hulgana rannaliivale. Seekord leidsid nad merikarpide kõrval hoopis omaette müsteeriumi. May Carlson nägi esimesena liivast välja ulatuvat kätepaari. Ta arvas esimese hooga, et näeb viirastust. Hetk hiljem selgus, et nähtu pole viirastus, vaid tegemist oli paari mustavärvi pikkade naiste kinnastega, mis olid täitunud liivaga. Ja siis nägid nad ka midagi muud.

Mõlemad asusid merest väljakantud liiva kaevama ja avastasid mõne jala sügavuses hulk vanu fotosid, kokku umbes 50, väikesist kuni suurendusteni, must-valgeid ja värvilisi, kõik kaetud märja liivaga.

Puhastanud fotod hakati uurima neil inimesi ja avastati, et mõned neist esinevad mitmel fotol.

Ilmselt pärines leid mõnest perekonna albumist, kuna mõnel pildil olid veel nurgad, milledega fotosid kinnitatakse albumitesse.

Kuidas sattus see fotodekogu Dog Beachi liivaranda, arutasid Carlsonid. Mitmel fotol oli inimesi neile tundmatuis rahvarõivais. Mõnel oli midagi kirjutatud, neile tundmatus keeles. Ühel fotol seisis vanem mees kalmu juures, mille kivil oli kiri „Anna" ja veel teine sõna, mis neile näis olevat „Maoi" (kas mitte Mari. Toim.), ja aastaarvud 1902—1972. Ühel fotol leidus umbes 40 naist, ühtlases rõivastuses, üksteise kõrval, ühes auditooriumis. Nende kohal oli lipp, millel olid sõnad: „Tallinna Naislauluselts", neile aga jälle tundmatus keeles.

Fotokogu oli liiga suur selleks, et välja kukkuda mõnest käekotist. See pidi pärinema perekonnaalbumist.

Carlsonid informeerisid leiust lehte „Clearwater Timesi", kus ilmus pikem kirjutus ühes suure fotoga ligi 40-nest pildist.

Leht püdüis selgitada ka „tundmata keelt", pöördudes Ida-Euroopa keelte asjatundja Catherin Strongi poole,

kes arvas tegemist olevat ungari keelega, olles aga mitte kindel oma otsuses.

Keele ja fotode osas lahenes küsimus varsti. Nimelt luges loo lehest meie nooremapõlve kirjanik Elin Toona-Gottschalk, kes elab Palm Harboris, Fla. Ta tundis fotodelt oma sünnilinna Tallinna, võttis ühenduse lehega, külastas isiklikult toimetust, lootes et ehk avastab fotodel mõne tuttava, mis osutuski tõeks. Ühel fotol oli daam, kellega ta oli olnud koos dp. laagris Hannoveri lähedal, Saksamaal. Et tegemist oli eesti keelega, ütles ta lehele telefonis.

Fotod jäid Elin Toona Gottschalki kätte et Peterburgi Fla. piirkonna eestlasperes püüda selgitada,

kas leidub võimalus nende omaniku selgitamiseks.

Praegu on fotodekogu Evald ja Hilja Pohlide valduses.

Carlsonid märgivad veel, et randa kus leiti fotodekogu, ei too ükski tee, et fotodekogu võis kukkuda merre mõnelt möödasõitvalt laevalt, või ka paadilt, mis ühendusi peavad lähedase saarega.

VES

Johannes Västrik, kes tähistas 13. juulil oma 70. sünnipäeva.

Kommentaar

(Algus lk. 2)

tada. Kui sellest pole just täiesti valesti aru saadud, siis konservatiivide majandusliku paranemise plaan peaks suurendama defitsiiti ja sellega avaldama survet inflatsiooni tõusule.

Võibolla on opositsioonil salajased plaanid oma avalike sõnavõttude peidus. John Crosbie, endine konservatiivide finantsminister ründab eelarvet, kuna sel polevat vastust rahvuslikele probleemidele, aga kui reporterid küsisid tema alternatiivi ütles ta: Kui ma räägiksin, mis ma teeksin, siis meid ei valita kunagi! Kas see parandamise poliitika on nii halb? Publikule on enestele jäetud vastamisõigus.

Mis iial opositsioonil või valitsusel on eraviisiliselt mõttes, rahva elustandard peab langema veel mõnda aega, nagu see langeb peaaegu iga rahva juures, kuigi see jääb Kanada juhtkirjaniku arvestamise järele siiski kõrgeks.

Praegune ülesanne on jagada kaotusi nii õiglaselt kui võimalik. Mitte finantsiline nõiakunst, vaid vana kanadalase kokkuhoiu instinkt, naaberlik jagamine ja mõistuslikud nõuded vähenenud resursside puhul kannavad kanadalased läbi praeguse katseaja paremate aegade poole.

Seda peab autor valguskiireks psühhootilise kaose ja hukatuse nägemise ajal, arusaamiseks meie võimalusist ja nende kohaselt elamiseks.

HA

Eestlane on alalhoidja kommetes

M. J. Eisen kirjeldab eestlaste iseloomu

Kirikuõpetaja, luuletaja, rahvaluule koguja ja rahvaraamatute väljaandja, hiljem isiklik profesor rahvaluule alal, Matthias Johann Eiseni (1857—1834) paljude teoste hulgas on ka a. 1911 ilmunud „Eestlaste sugu", kus kirjeldatakse eestlaste keelelist ja tõulist päritolu ja meie sugurahvaid. Amatöörliku ajaloolase kirjeldused sel puhul panevad tänapäeval kohati muigama.

Muuhulgas esitab autor ka kirjelduse eestlaste iseloomu kohta, alustades sõnadega:

„Ilmaaegu on õieti eestlase iseloomust kõnelda; seda tunneb ju igaüks. Kirjutan siiski mõned read.

Ma tean, et mu ütluste vasta palju vaieldakse. Ma tähendan aga üles, kuidas iseloom mulle silma paistnud. Pealegi ei käi mu ütlused kõige rahva ega iga juhtumise kohta. Sagedaste peaks lugu ommeti nii olema, nagu oma tähelepanemiste järel eespool nimetan.

Eestlast nimetatakse tavaliselt kurvameelseks. Kurvameelsus ilmub lauludes ja viisides, tihti ka iseloomus. Siiski armastab eestlane rohkeste naljagi, on pilke peale meister. Ei taha alati mõtteid otsekohe välja ütelda, vaid kõneleb sagedaste ääriveeri mööda ja tarvitab pildirikast kõneviisi. Alustab juttu ja ütlust „ei teaga", ehk küll väga hästi teab, kellest kõneleb. Hoopleb palju. Hoobeldes juhtub kergelt vale teeradadele. Ei arva ülekohtuks vähe valetada: Natuke valetada, natuke varastada, siis saab maailmas edasi.

Eestlane on alalhoidja viisides ja kommetes. Alalhoidmisega käib aeglane, pikaldane olek käsikäes. 700 aastane ristiusu kuulutamine ei ole veel jõudnud paganuse jälgi hävitada. Kus ristiusk südame usuks saanud, kannab ta vagaduse vilja, kus aga pealiskaudselt vasta võetud, seal ollakse valmis teda läätseleeme eest ära andma ja usku nagu kuube vahetama. Õige omanduse arusaamine puudub tihti.

Mets ja vesi peetakse igaühe omaks. Mõisalt varastada ja saksa petta arvati vanaste sagedaste üsna korras olevat. Ülepea peab eestlane saksa rumalaks, ennast aga targaks. Saksa vasta on ta umbusklik, saksa ees silmakirja teener ja kahekeelne. Silma ees sõber, selja taga vaenlane.

Kõige alalhoidmise peale vaatamata on eestlane valmis rahvust ja emakeelt maha jätma: tahab suurema rahva liikmeks saada. Võõra vasta esiti tagasihoidlik, aga kui süda soojaks saab, võtab vastu nagu omasugust. Ei unusta tehtud paha, mõtleb kättemaksu peale. Tunneb ennast kergelt puudutatud olevat, paneb hõlpsasti tegu ehk ütlust pahaks.

On töökas ja kokkuhoidlik, aga peab puhtusest majas vähem lugu. Põllumeheks nagu loodud. Tahtmise kindlusega ja visadusega võidab takistusi põlluharimises ja elus. Ei kõlba oma pikaldase, aeglase olekuga hästi kaupmeheks.

Niisama vähe kõlbab hästi seltsliku elu edendajaks. Ühtmeelt vähe, ei taha ennast teiste, nimelt mitte omasuguste alla alandada. Jonni ja kiusu palju; protsessib mõnegi korra ilmaaegu. Kangekaelne, kade teiste õnne peale. Enne sõjas südikas, nüüd vähem. Südikad ettevõtmistes on mulgid.

Eestlastest oleks paljugi veel kõneleda, aga saagu sest. Pikem kirjeldus ei käi raamatu plaani."

Niipalju Eisen. Kuidas tänapäeval vaadatakse niisuguse eestlase iseloomukirjelduse peale?

„Kalevala" aafrika keeltesse

HELSINGI — Soome rahvaeepos „Kalevala" tehakse kättesaadavaks Aafrika rahvastele. Guinealane Alpha A. Diallo on tõlkinud „Kaleyala" pulari keelde ja kavatsus on teha tõlkeid ka hausa, joruba ja swahili keeltesse. Diallo loodab, et ta võib tulevikus tõlkida ka Eino Leino ja Sillanpää teoseid pulari keelde. Kui „Kalevala" on nimetatud neljas aafrika keeles ilmunud 1985. aastaks, on soome eepos kättesaadav 112 miljonile aafriklasele.

Pulari keelt räägivad ca 15 miljoni inimest Nigeerias, Senegalis, Malis, Guineas ja Kamerunis. Sellele lähedast hausa keelt peavad emakeeleks 35 miljonit Nigeeria ja Niigeri elanikest, jorubat räägivad Benini ja Nigeeria piirkonnas kokku 17 miljonit inimest ja swahili keelt 45 miljonit inimest Ida-Aafrikas.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$45.—	$55.—
Poolaastas	$24.—	$29.—
Veerandaastas	$13.—	$15.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
aastas	$49.— + $39.—	$44.—
poolaastas	$26.— + $19.50	$22.—
veerandaastas	$14.— + $ 9.25	$11.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $49.—, poolaastas $26 ja veerandaastas $14.— + SAATEKULU — aastas $66.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 60 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada **Free Estonian Publishers** nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE

1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates .... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. **(Raha saata ainult tähtkirjas).**

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

.....

KAUAAEGSET SÕPRA

AUGUST KALA

mälestavad leinas

H. AAVIK abikaasaga
O. GNADENTEICH abikaasaga
K. KANGRO abikaasaga
E. KIVIOJA abikaasaga
R. LELLEP abikaasaga
A. SUMBERG abikaasaga
SELMA SPRENK
JAAN SOOTS

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

Soovitakse
LAPSEHOIDJAT
2 lapse juurde koolipäeviti (8 ja 4) kella 7.30 homm. kuni 12.30 p. Thornhillis.
Helistada tel. 889-8903

Armast kauaaegset esimeest

AUGUST KALA

surnud 24. juulil 1982 Torontos

mälestab sügavas leinas

EESTI ENDISTE POLITSEIAMETNIKE KOGU

Endist kaasametnikku ja hääd sõpra

AUGUST KALA

mälestavad leinas

E. KIVILO
E. SAAK

Armast sugulast

FELIX MARAND'it

surnud 4. juulil 1982 Stokholmis

mälestavad leinas

LEMBIT, MARA ja OLIVER PÜTSEP

Kauaaegset armast sõpra

kapten K.S.D. Aleks Kurgvel'i

mälestavad kurbuses

JOANN ja NIINA HAIKO

Armast

JAKOB AVI

mälestavad leinas

ELLA KUMM
ILSE STIMMER
HEINRICH TOOTS abikaasaga

Kauaaegset maabrit

JAKOB AVI

mälestavad

A. JOHANSON
H. POUA
B. TOOSE
O. ja H. TÜRK

Pastor Tiit Salumäe ütleb:

Ateism on vaid väliseks kooreks

„Helsingin Sanomat" reporter Pentti Suominen vestles Pushkinis peetaval jumalateenistusel Haapsalu luteri koguduse vaimuliku, pastor Tiit Salumäega. Selle vestluse avaldas ajaleht juba eelmise aasta detsembris.

T. Salumäe ütles reporterile, et paljud inimesed on ateistid N. Liidus vaid töökoha tõttu. Kui nad kohtavad viamulikku, osutuvad paljud neist uskujaiks. Ja T. Salumäe ei pea kirikuõpetajana oma kohta ateistlikus N. Liidus probleemiderohkeks.

Pastor Salumäe isa ja vend on pastorid. Ta ei mäleta oma koolieajast ühtki juhtumit mil teda oleks pilgatud või muidu usu pärast kiusatud. Ta on nelja lapse isa ja ütleb, et suhtumine usku ja uskujaisse on muutunud kogu aeg suvalisemaks kui just mitte nõustuvamaks.

Eesti vaimulik töötab koos teiste kaasmaalastega ka Pushkinis, Leningradist lõuna pool asuvas ingeri koguduses õpetajana, kuna sel kogudusel ei ole vähemalt seni oma kirikuõpetajat.

PIKAD AMETIREISID

T. Salumäe saabub õise rongiga varahommikul Leningradi ja sõidab tagasi pealelõunal lahkuva rongiga, enne seda ristides lapse, pidades jumalateenistuse ja vestledes nõukoguga koguduse asjaajamise üle.

Salumäe tööülesannete hulka kuulub ka töö Tallinnas asuva konsistooriumi juures, kus ta töötab raamatukogus, mistõttu perekonnale jääb sageli väga vähe aega.

Väike kergendus on mõne aja pärast ette näha, kui Pushkinisse saadakse ehk oma õpetaja. Üks sealt pärit noormees õpib teoloogiat Tallinna konsistooriumis, ja teda oodatakse õpingute lõpetamise järel kodukohta õpetajaks.

Pushkini kirikus näisid kirikulised võrdlemisi eakaina, aga Salumäe üteluse kohaselt ei ole vähemalt Eesti kirik ainult vanade hoolel ja tulevik näivat lootusrikas.

TEGEVUS ON ELAVNENUD

Tiit Salumäe ütleb, et usuline kiriklik tegevus on viimase kümne aasta jooksul Eestis suurenenud. Nüüdsest tegevusest võtab osa noorsugu ka sellistest kodudest, kus vanemad ei ole andnud oma lapsele usulist kasvatust. Ta lisab, et pastoriks õppivate hulgas on lapsi kodudest, kus vanemad on suhtunud ükskõikselt või keelduvalt ususse.

Tavaliselt eri kohtades N. Liidus olevate uskujate ühiskondade juhid ei soovi rääkida kui palju liikmeid on nende kogudustes. Aga Salumäe, kuigi ta ei tea öelda Eesti uskujate täpset arvu, räägib neist põhimõtteist kuidas seal olevad kogudused arvestavad oma liikmeid.

Ta ütles, et umbes üks kolmandik liikmeist võtavad osa korrapäraselt jumalateenistusist ja neid on tema koguduses sadakond. Ülejäänud tulevad jumalateenistusile suurtel pühadel, nagu jõulu ajal, või näitavad huvi kiriku vastu, teshes kogudusele annetusi. Ja lõpuks, koguduse liikmete arvu määratakse liikmete eneste teatamise järele ning nende aktiivsuse põhjal.

Kõigi eesti luteriusuliste arvestamist mõjutab lisaks see, et seal on eestikeelseile kogudusile lisaks saksakeelseid kogudusi. Sellel väiksel maal jutlustatakse luteriusu õpetuse kohaselt kõigis kolmes keeles, kuna viies koguduses peetakse jumalateenistusi soome keeles. Kokku on Eestis 142 luteri kogudust, nende hulgas ka väga väikseid maakogudusi; neid ei ole tahetud likvideerida, kuigi paljud on põgenenud maalt linnadesse nagu mujalgi tööstusriikides.

Ingeri luterlaste probleem oli kaua oma kirikuhoone puudumine ja inimesed reisisid kuni Narvani, et jumalateenistustest osa võtta või leppisid siis kodudes korraldatud palvustega.

KIRIKUID ON KÜLLALT

Aga Eestis ei ole puudus kirikuist, ütleb Salumäe. Ta lisab, et mitmes kohas võib näha ühest kirikutornist kolme või rohkemgi kirikut.

Paljudes kohtades maailmas on kirik olnud ühenduses erisuguste rahvuslike liikumistega, aga Haapsalu õpetaja ütluse kohaselt ei ole see nii Eestis. Iseenesest ei ole luteri kirik kunagi olnud väga rahvuslik kirik Eestis ja enne I maailmasõda olid peagu kõik pastorid sakslased, kelle hulgas vaid mõni üksik eestlane.

Soome reporteri vestlus toimus kaks päeva enne, kui Tallinnas pidi organiseeritama suur streik, muuhulgas ka venestamise vastu. Järgmistel päevadel näisid paljud inimesed Tallinnas olevat teadlikud ebaõnnestunud streigiüritusest. Aga plaanitsetud streigi eelõhtul ütles pastor Salumäe, et ta ei ole kunagi kuulnud sellest üritusest.

Kapten Aleks Kurgvel surnud

16. juulil suri Elmhursti haiglas New Yorgis kapten Aleks Kurgvel. Kadunu viibis pikemat aega ravil haiglas verehaiguse tõttu ja oli juba paranemas ning saabus tagasi kodusele ravile. Ootamatult aga tekkis tema tervislikus olukorras tõsine pööre, millele kaasus erakordselt kõrge palavik. Ta viidi lähedal asuvasse Elmhursti haiglasse, kus palavik suudeti alla viia. Sellele oli aga kaasunud raske südamerike, mis tõi kaasa surma.

Leinateenistus peeti New Yorgi Lexington Ave. kirikus, maine põrm tuhastati järgmisel päeval, 23. juulil.

Lahkunu on sündinud 13. septembril 1904. Tema pagulasaja elutööks kujunes eesti hukatute ja langenute mälestuseks koostatud „Auraamat", mis on lõpetamisel ja valminud osad ilmunud ajalehes „Võitleja".

Paavsti külaskäigu edasilükkamine pettumuseks poolakaile

VARSSAV — Poolakad on pärast paavst Johannes Paul II ettenähtud külaskäigu edasilükkamist vihased ja pettunud, kuigi mitte üllatunud. Rahvas kogunes möödunud pühapäeval tänavaile ja parkidesse, keda politsei hoolikalt valvas, milleks isegi lisajõude oli kohale toodud, kes nooremail inimestel nende dokumente kontrollisid. Kuigi inimesed viisid lilledest ristikujulise pärja Võiduväljakule, ei kutsunud see vahejuhtumit esile.

Eduard ja Linda Juhkam tähistasid hiljuti oma 50-ndat pulma aastapäeva. Nad abiellusid 3. juulil Vigalas, Läänemaal. Pulmapidu toimus 10. juulil Läti Majas ligi poolesaja külalisega, nende hulgas poeg perekonnaga Kaliforniast. Foto: Ilme Lillevars

Vana võitleja juubelipäev

Möödunud laupäeval pühitses Johannes Säägi oma kodus Simcoe järve ääres ligemale poolesajalises sõprade ringis oma 80-ndat sünnipäeva.

Toronto eestlaskonnale on Johannes Säägi tuntud kui kirglik kala- ja jahimees, looduse tundja ja -armastaja, paljude leheartiklite ja reportaazhide autor ning kogenud fotograaf.

Juubilari aeda õunapuude alla oli kaetud kaks pikka lauda, kus ta abikaasa, poeg ja pojapojad ning sõbrad ja tervitajad istet võtsid. Tseremooniameistriks oli juubilari kodunurga mees August Jurs. Aupeakonsul Ilmar Heinsoo ja EKN-i kirjalikud tervitused luges ette Harald Teder, Jõekääru lastekodu poolt tervitasid Helju Novek ja Endel Ruberg, viimane tervitas ka kaasvõitlejate ja noorkotkaste nimel, jahimeeste ja õngitsejate nimel tervitas seltsi esimees. Eesti Panga ja Aianduse klubi nimel Eino Kuris. Suure peotäie kirjalikke tervitusi luges ette August Jurs. Päevakohase sõnavõtu ja söögipalve ütles õpetaja Elmar Pähn. Pärast tervisejooki ja juubilarile elagu-laulmist mängisid pojapojad Leo ja Toomas akordionitel kodumaiseid palasid ning külalised maitsesid piduroogasid. Hubases õhkkonnas, mõnusas vestluses möödus kaunis suvine laupäevaõhtu juubilari külalislahkes kodus imekiiresti ning tihenev ööpimedus tuletas külalistele lahkumisaega meelde. Tuli tänada ja jätta jumalaga mehega, kes oli kaasa teinud Eesti Vabariigi heroilise sünni ja selle vägivaldse ning traagilise loojangu, kuid kelle optimismi ja tahtejõudu jatkus veel sõpradele jagamiseks.

Piilu

EESTLASED TORONTOS!
Kas leiduks kellelgi
KORTERIT
või elamisvõimalust karskele meesarstiteaduse üliõpilasele alates 1. sept. Soovitav Bayview-Eglinton, Merton või St. Lawrence raj.
Palun helistage „Collect"
1-934-0600

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud
MATUSEMAJA
Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.
Väärikas teenimine
ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.
T. L. MORRISON — Funeral Director
467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8
GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
Tel. 466-1951 või 466-1502
Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstikäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

4812 YONGE STREET
(Sheppardi lähedal) 221-1159
S. R. KANE
Funeral Directors
WILLOWDALE ONTARIO

i oma 50-ndat pulma aasta-
äänemaal. Pulmapidu toimus
ga, nende hulgas poeg pere-
Foto: Ilme Lillevars

STLASED TORONTOS!
iduks kellelgi
KORTERIT
amisvõimalust karskele mees-
aduse üliõpilasele alates 1.
Soovitav Bayview-Eglinton,
n või St. Lawrence raj.
helistage „Collect"
1-934-0600

söögipalve ütles õpetaja El-
Pähn. Pärast tervisejooki ja
arile elagu-laulmist mängisid
ojad Leo ja Toomas akordio-
odumaiseid palasid ning kü-
maitsesid piduroogasid. Hu-
õhkkonnas, mõnusas vestlu-
öödus kaunis suvine laupäe-
juubilari külalislahkes ko-
nekiiresti ning tihenev ööpi-
tuletas külalistele lahkumis-
meelde. Tuli tänada ja jätta
ga mehega, kes oli kaasa
Eesti Vabariigi hëroilise
ja selle vägivaldse ning traa-
loojangu, kuid kelle optimis-
tahtejõudu jatkus veel sõp-
jagamiseks.

Piilu

liseks kujunenud
JA
d Metropolitan Toron-
nud traditsioonidega.
fitseeritud personal ja
e
RISON
ES LTD.
eral Director
Ont. M4X 1K5

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8
466-1502
gaks sündmuseks.
nerevaik, nahktööd,
emika.
nglise keelt.

221-1159
tors
ONTARIO

JOHN E. SOOSAAR, C. A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler. Spetsialiseerunud contact lenside alal.
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
Tel. 535-6252

ILMAR HEINSOO INSURANCE
Eesti Majas
958 Broadview Avenue, ruum 202,
Toronto, Ontario M4K 2R6
Telefon 461-0764

ADVOKAADID

TOOMAS ÕUNAPUU
B.A., B.P.E., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Suite 403, 330 Bay Street,
Toronto, Ontario M5H 2S8
Tel. 365-7738

ANDRES OLVET, LL.B.
Advokaat-notar
Bigelow, Hendy, Shirer & Uukkivi
789 Don Mills Rd.
Tel. 429-3110
kodus 699-2395

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

SANDOWN GARAGE
2312 Kingston Rd.,
Scarboro, M1N 1T9
KÕIK AUTOPARANDUSED
SOODSALT
PRUUGITUD AUTODE
MÜÜK ja OST
Omanik
HENRY (Heikki) MUURINEN
Tel. 265-1713

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

Väiksemaid REMONTTÖID
majade juures:
elekter, puutööd, torutööd (plumbing), kraanid, klosetid jm.
Helistage — J. MEIUSI 225-3283

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
auruga „steamcleaning"
HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

Lundi üliõpilaskoor laulis Tartu-juubelil

Eestlased kuulasid pisarsilmil külaliste esinemist

STOKHOLM (EPL) — Tartu ülikooli 350-aasta juubelil viibis ka rootsi akadeemilise pere esindus Lundi üliõpilaskoori ja rektor magnificus Nils Stjernquisti näol. Kaasas oli ka Malmö suurlehe Sydsvensk Dagbladet reporter Jan Mårtenssoni isikus, kes 21. juuni ajalehes edasi annab Tartu-muljeid pealkirja all „Üliõpilaslauljad meelitasid välja eestlaste pisarad".

Kuna Tartu ülikooli on „rootsi ülikool", sest asutaja oli a. 1632 kuningas Gustav II Adolf, siis oli rootsipoolne huvi juubeli vastu loomulik. Nagu kirjutises märgitakse, olid lundlased väljas veidi vara — tegelikku juubelipidu peetakse Tartus alles sügisel.

Lundi üliõpilaskooril olid nimelt esinemised kahel soome festivalil ja nende vaheaega kasutati „hüppeks" üle Soome lahe. Nende tähelepanu oli nimelt Lundis juhitud eesti sõprade poolt asjaolule, et Tartu „rootsi ülikoolil" on tänavu juubel. Koorijuht Folke Bohlin pidas nõu rektor Nils Stjernquistiga ja viimane oli nõus kaasa tulema. Tartut informeeriti muidugi ette.

Huvitav on selle juures meenutada, et Tartu oli asutamise ajal, s.o. aastal 1632 Rootsi provints, mitte aga Skåne ja selle ülikoolilinn Lund, mis sel ajal moodustasid Taani provintsi. Nüüd on Skåne Rootsi ala, Eesti on aga annekteeritud N. Liidu poolt — vägivaldselt.

Kirjutisest selgub, et rootslastel oli kaasas kingitusi Tartu ülikoolile. Rektor Stjernquisti poolt anti ülikooli aulas praegusele rektor Uno Pambule üle ladinakeelne tervitusaadress, Orreforsi kristallkunstiese ja rootsi laulipp.

Ja muidugi rootsi laul, mida üliõpiaslauljad Tartu ülikooli vanas aulas ette kandsid. Eestlastele meeldinud eriti ja toonud pisarad silma rootsi laul „Blommande skön dalar". (Ilusad õitsevad orud).

Liigutatud publik võtnud rootslaste esinemise eriti suurel soojusega vastu — viimased esitasid ka paar eesti laulu.

VÕTTIS RISKI . . .

Sellist külastust võidakse ära kasutada propagandistlikult, kirjutab Mårtensson. Lundi rektor Nils Stjernquist oli valmis seda riski võtma:

— Olen veendunud, et enamus võtab meie külastust kui manifestatsiooni Tartu ülikoolile ja Eestile, mitte aga Nõukogude riigile, on ta ütelnud.

Artikli autor omalt poolt konstateerib, et eestlased olid väga rõõmsad kontakti puhul Lundiga.

Tartu eesti akadeemiline koor oli korraldanud lundlastele ülikooli keldris õlleõhtu. Õlu polevat olnud „eriti suur maitsesensatsioon", kuid tähelepandav siiski selle poolest, et õlu ei olnud saadaval selles luksushotellis, kus lauljad eelmisel õhtul sõid ja kus rootsi rahas 32 krooni (ca 5 dollarit) ette serveeriti vaid õunamahla.

Ühele lauljale pakutud Eestis tema veluursärgi eest 50 rubla (mis vastab kolmandikule kuupalgast Eestis), ka ajakirjanik oleks võinud head raha teha oma Sydsvenska Dagbladeti särgi müümisega . . . Mõlemad keeldusid ärist.

TOPELTKONTROLL

Mårtensson jutustab:

Elasime Tallinna sadamas „Georg Otsa" nimelisel laeval, mis meid Helsingist Tallinna tõi. „Suur vend" valvas meid hoolega. Kindluse mõttes oli passikontroll kahekordne ja seda teostasid haudtõsised, järsu olemisega venelased — mitte eestlased. Paistis, et nad olid kindlalt otsustanud jahutada meie sooje tundeid Tartu ülikoolis viibimiselt. Neil õnnestus see üsnagi hästi.

Reporter annab väikese pildi ka õppetingimustest Tartu ülikoolis, kus praegu on 7500 tudengit. Pääs õppima on raske: nõutakse kõrgeid gümnaasiumihindeid, millele lisandub sisseastumiseksam. Sissepääsu võib kergendada kuulumine komsomoli. Vastuvõetud saavad 40 rubla stipendiumi, millega ära elada ei saa (keskmine palk on 150 rubla). Vanemad peavad aitama. Töötamine õpingute ajal ei ole võimalik, sest need seovad liiga tugevasti. Mõne aja pärast tõuseb stipendium 50-le rublale, parimad õppijad võivad saada ka rohkem, eriti siis, kui nad osutavad poliitilist aktiivsust kommunistlikus parteis. Maksimumstipendiumid on Marxi ja Lenini nimelised ja annavad 100 rubla.

Üliõpilased elavad üliõpilasmajades 2—4 viisi ühes toas, vanematles majades isegi enam. Üür on sümboolne — ainult 2 rubla kuus. Eraldi oma ruumi saamine võiks toimuda eraviisil, kuid selliseid üliõpilastubasid ei ole kerge saada ja need on väga kallid.

Ülikoolis on viieastmelised hinnangud. Eestis ei mõista keegi, mis asi on „kool ilma tunnistuseta", millest räägitakse Rootsis Enamikes ainetes tuleb õppida 4 aastat, arstide õppeaeg on pikem. Paljusid aineid võib õppida ka kaugõppe korras (EPL/K).

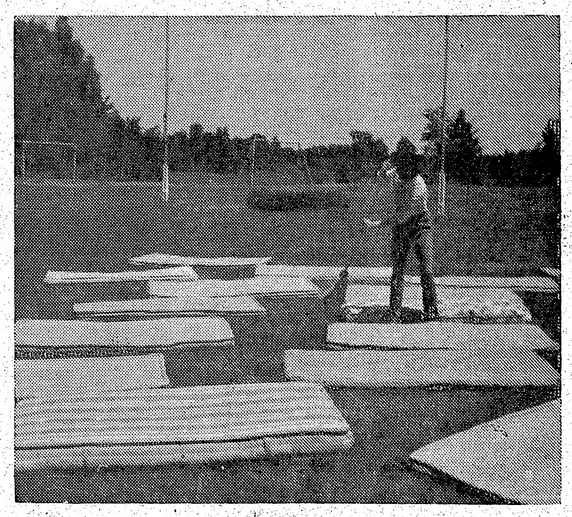

Enne Jõekääru Lastesuvekodu avamist peeti mitmed talgud. Ühel toodi majutusruumidest välja kõik madratsid, mida tuulutati ja klopiti. Pildil talguline tegevuses. Foto: Pia Metsala

EELK konsistooriumi uus koosseis

EELK kirikupea, piiskop Konrad Veemi poolt on vastavalt Kiriku põhimäärustele EELK Kirikukogu liikmetele laiali saadetud ettepanek EELK Konsistooriumi ametisse kinnitamiseks järgnevas koosseisus.

Konsistooriumi abipresident dr. ins. Ivar Paljak (Rootsi standardiseerimiskomisjoni peainsener). Assessoriteks vaimulikul alal: Rootsi praostkonna praost Elmar Tõldsepp, kes on Stokholmi, Gotlandi ja Norrköpingi koguduste õpetaja, prof. dr. theol. Arthur Võõbus, Indianapolise koguduse õpetaja, elukoht Aak Park., Ill. ja USA I praostkonna praost Rudolf Reinaru, Lakewoodi N. J. Pühavaimu kog. õpetaja.

Ilmalikeks assessoriteks:

Stokholmi peapiiskopliku kog. esimees Vello Mänd (osak. juh. kindlustusseltsis); majandusassessoriks Rein Puusepp Stokholmist (raalifirma direktor) ning kand. jur. Jaan Vilval Stokholmist (iseseisev jurist).

Konsistooriumi presidendiks on ameti poolest peapiiskop Konrad Veem ja konsistooriumi alaliseks liikmeks Kanadas elav piiskop Karl Raudsepp.

Peapiiskop palus Kirikukogu liikmeid ettepaneku kohta teatada seisukohad 1. augustiks,

et konsistooriumi uus koosseis võiks EELK üldhuvides võimalikult koheselt tööle asuda.

Sellekohases kirjas avaldab peapiiskop K. Veem ühtlasi siirast tänu senise konsistooriumi liikmetele, kes oma ülesandeid eelmise viie aasta jooksul on täitnud eeskujulikult.

Hiinlased ülistasid N. Liitu

PEKING — Pekingi raadio on saatnud programmi, kus ebatavaliselt soojalt ülistatakse Hiina ja N. Liidu sõprust. N. Liit ja Hiina on kakskümmend aastat olnud tülis, aga viimasel ajal on suhted muutunud ettevaatlikumalt soojemaks. See algas president Leonid Brezhnevi viimase kõnega ja üleskutsega hiinlastele.

Usuteaduslik kursus Stokholmis

Käesoleval suvel peetakse eestikeelse usuteaduse õpingutest huvitatuile kaks kursust, üks Kanadas ja teine Rootsis. Kursus Torontos kestis kaks nädalat. Sellest võttis osa 18 isikut, neist 5 naist.

Usuteadusliku instituudi teadusliku tööd juhatab prof. dr. Arthur Võõbus, kes ka sellele viiendale kursusele andis oma täie tunnustuse, alla kriipsutades osavõtjate pingelist tööd ja nende elavat huvi esitatud usuteaduslike ja praktilis-kiriklike ainete vastu.

Kulude kokkuhoidmiseks oli kursus surutud kahe õppenädala raami,

mis muidu oleks võtnud normaaloludes mittu korda rohkem aega.

See meetod oli vajalik, võttes arvesse, et lektorid, kes oma tööd teevad tasuta, said kohale tulla piiratud ajaks.

Kursuslased otsustasid, et nad soovivad, et piiskop Karl Raudsepa ja prof A. Võõbuse juhtimisel toimuks õppekursus ka 1983. a. suvel Torontos. Sellest on soovi avaldanud osa võtta ka need, kes on juba Instituudi ametlikult lõpetanud.

EELK Usuteadusliku Instituudi Euroopa-kursus toimub augustikuu teisel poolel Stokholmis.

USA-st on lubanud õppejõudude-na kohale sõita prof. Arthur Võõbus, mag. Rudolf Kiviranna ja abipraost Walter Kopperman. Kanadast tuleb piiskop Karl Raudsepp.

Stokholmis toimuvast kursusest on osavõtjaid registreeritud Rootsist, Saksamaalt ja Inglismaalt. Teatavasti on kõikidel maadel puudus eesti keelt valdavatest kirikuõpetajatest ja koguduste usulise töö abilistest. Viis aastat kestnud töö on Eesti Kirikule Instituudi kaudu annud kaks ordineeritud kirikuõpetajat, kes on ametisse õnnistatud ja tööle asunud Kanadas, alates 20. juunist 1982.

VES

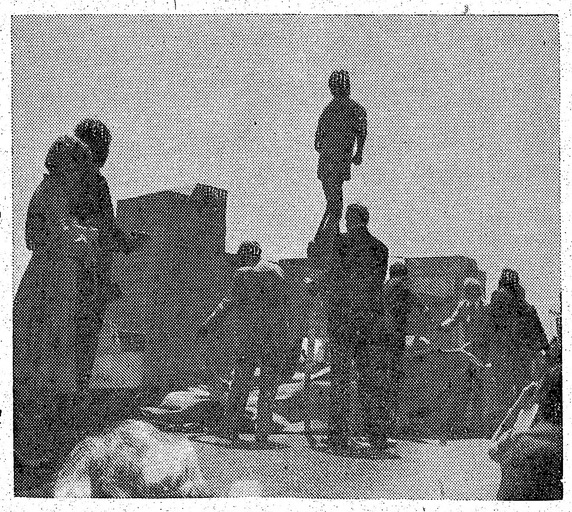

28. juunil avati Thunder Bay lähedal Terry Foxi monument. Pildil Terry Foxi vanemad, Kanada kindralkuberner Schreyer ja Ontario peaminister W. Davis monumendilt katet eemaldamas. Foto: Ellen Mäehans

Rootsist raadio-usutlusi Melbourne'isse

Austraalias, Melbournes tegutseb eestikeelne raadiosaade, mille juhatajaks Juta Mõisa. Nad on huvitatud ka usutlustest väljapaistvate eestlastega kes elavad teistes maades. Pöördunud selles asjas järelpärimistega Rootsis elava Vabaduseraadio kaastöölise Karin Saarseni poole, leitigi küsimuses soodne lahendus.

Koostöös Stokholmi Eesti Lähiraadio juhataja Alex Militsaga, saadeti Melbourne lennuteel kassett usutlustega Neeme Järvi ja tenor Mikko Pulkkisega, keeleõpetaja Tiina Savingu ja arheoloogia doktori Hille Jaanussoniga. Veel saadeti sinna A. Mägi kuuldemäng „Eesti asi", mille Lähiraadios esitas Pinna stuudio.

E. Toomsalu Illinoisi Organisatsioonide Esinduskogu esimeheks

Illinoisi Eesti Organisatsioonide Esinduskogu koosolek peeti Chicago Eesti Majas laupäeval, 26. juunil. Juhatas praegu presideeriva organisatsiooni, Chicago Eesti Seltsi esimees August Parts. Möödunud tegevusaasta aruandest selgus, et võeti osa Ikestatud Rahvaste Nädala demonstratsioonist ja korraldati 1. detsembril sümpaatiademonstratsioon Eestis toimuvale vaiksele pooltunnile. Labor Day nädalalõpul korraldati koos läti ja leedu organisatsioonidega Balti Päev. Võeti osa ka Wheaton Colleges toimunud Billy Grahami vastasest demonstratsioonist tema Venemaa külastuse puhul.

Koosolekust võttis külalisena osa BRKÜ esimees J. Simonson. Oma sõnavõtus tänas ta Illinoisi eestlasi tehtud töö ja toetuse eest. Ta andis ka kiirülevaate praegustest ERKÜ aktsioonidest.

Järgmiseks tegevusaastaks valiti presideerivaks organisatsiooniks Chicago Eesti Maja. Seega hakkab esinduskogu tegevust juhtima Eesti Maja president Enno Toomsalu. Otsustati osa võtta eelolevast ikestatud Rahvaste Nädalast ja pidada sidet teiste Balti organisatsioonidega kohapeal.

VES

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 293-2128
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates.

Eesti Sihtkapital Kanadas
Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele
Eesti Sihtkapital Kanadas
kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave Toronto, Ont M4K 2R6

TORONTO LINN
Muudatusi jäätmete kogumises
SIMCOE DAY — (Civic Holiday)
ESMASPÄEVAL, 2. AUGUSTIL, 1982
Esmaspäeval, 2. augustil, ei toimu kogumist.
Normaalne esmaspäevane kogumine toimub TEISIPÄEVAL.
Normaalne teisipäevane kogumine toimub KOLMAPÄEVAL.
Kolmapäeval, 4. augustil, EI toimu AJALEHTEDE ja suuremate esemete (külmutuskapid, tugitoolid, madratsid, puumaterjal, oksad, jne) äraviimist.
Hoidke oma ajalehed ja suuremad esemed kolmapäeval, 11. augustil, toimuvaks kogumispäevaks.
Märkus: Torontos on 18 klaasi ja metallesemete ümbertöötlemise depood. Maikuu jooksul koguti 214 tonni ajalehti, 47 tonni klaasi ja 5 tonni konservipurke. Edaspidiseks informatsiooniks helistada 367-7742.
R. M. BREMNER, P.Eng., F.I.C.E.
Commissionrer of Public Works
City of Toronto

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
9 Queen St. E. Toronto — Tel. 368-5011
Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põimimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame). ★ SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA ★ Kanvaa mitmes värvis — SOODSAD HINNAD. Avatud: esmasp.—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4. Meie teine äri: **674 Broadview Ave. Tor. Tel. 469-2005,** kell 3—5 p.l.

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

SPORT

Gümnastraadal esitati maailma naisvõimlemist

ZÜRICH — Gümnastraadal Zürichis oli palju head muusikat, suurepäraseid esinemisi ja toredaid võimlejaid. Rahvusvahelisel komiteel oli õnnestunud valida matineeks võimalikult eritüüpilisi kõrgetasemelisi võimlemisdemonstratsioone.

Päevasel üldesinemistel, mis algas juba kell 8 hommikul oli näha võimlemist selle peagu kõigis vormides akrobaatikast dzhässtantsuni, samuti kuuldi muusikat lasteviisidest Beethovenini. Päevaseks esinemiseks oli valitud nädala esinejaist 20 parimat väikegruppi.

Hallenstaadioni suures ruumis jätsid parema pildi suuremad grupid, kuna väiksed nagu kadusid suurel staadionil.

Päevane esinemine andis üldpildi maailma moodsast võimlemisest, kus näidati paremaid saadest esinemistest.

See näitas ka, kui tähtis on muusika sellisel demonstratsioonil. Kuid seal oli ka uudsusi, erisugususi ja vähe tavakohastki. Kõik esinemised olid siiski head.

Naisvõimlemisse otsitakse pidevalt midagi uut. Neil on uusi vahendeid. Zürichi liikumiskooli õpilased tõendasid oma esinemises, et suur õhupall võib olla väga efektiivne vahend. Sellel võib kiikuda, paariti võimelda ja teha saldosid.

Kõigil gruppidel oli midagi omapärast, huvitavat esitada. Üks huvitavamaist oli Hollandi riistvõimlemine ja dzhässgrupp.

Lavale jooksis 123 võimlejat, kes oma rütmirühma saates esitasid kunstipäraseid liikumisi jätkuvas rivis väike-trampoliinilt hüppeid tehes.

Oli põnev jälgida, kas eelmine võimleja jõuab eest ära enne kui järgmine on tulemas.

Päevasele esinemisele oli valitud humoristlik rühm Göteborgi kuulus Rytmgubbarna (Rütmitaadid), kes pääsesid koheselt publiku südamesse. Rootsist oli päevasele esinemisele valitud ka Leida Leesmenti juhtimisel olevad Malmö-Flickorna, kes esitasid võimlemist pallidega.

Päevases esinemistes oli rahvatantsu, akrobaatikat, rütmilist võistlusvõimlemist, samuti põrando- ja riistvõimlemist.

Iga grupi esinemise juurde oli sobitatud vastav muusika, iga esinemine kestis 7 minutit.

Ehkki esinemised algasid varakult hommikul oli staadium peagu täis publikut. Oma lihtsuses olid efektiivsed prantsuse ja kreeka tüdrukud; kreeka toogasse rõivastatud tüdrukuil olid käes tamburiinid, millega nad andsid rütmi, kuna valgesse rõivastatud „orkestrijuht" lõi trummil takti.

Iga maa esitusel oli midagi sellele rahvale omast. Brasiilia kaunitaridel oli selleks sambamuusika, iisraellastel rahvatants ja rahvarõivastus, jaapanlasile tuntud osav võimlemine punavalgeis dressides. Jaapanlastele oli antud au olla viimased esinemisel ja nad tegid seda väga efektiivselt jaapanlasile omase täpsuse ja liigutuste harmoonilisusega.

Gümnastraada nädal lõppes samal õhtul,

kus aukohal oli viimase grupina Soome Naisvõimlejate Liidu esindus, kes esitas Raija Riikala koreograafia „Soome suvi".

Gümnastraadast võttis osa ka Kanada rütmilise naisvõimlejate grupp.

Spordimärkmeid

Soome kümnes 90 m odaviskemees on Jorma Markus, kes viskas oda 90.18.

☆

Stokholmis peetud rahvusvahelisel maratonil oli tänavu 1100 osavõtjat. Meestest oli kiireim rootslane Kjell-Erik Stahl 2.19.20-ga, naistest norralanna Ingrid Kristiansen 2.34,26.

☆

Rahvusvahelisel väikepüssi lamadesharjutuses 60 lasku olid kolm parimat läänesakslane Werner Seibold 600, inglane Allan Alistair 599 ja läänesakslane Picter Heinz 598 silma.

☆

Havannas, Kuubal peetud kergejõustikuvõistlusel heitis kuubalane Luis Mariano Delis ketast 70.58, mis on tänavuses maailma edetabelis esimene ning Wolfgang Schmidti 71.16 ja Mac Wilkins'i 70.98 järel kolmas tulemus maailmas.

RISTSÕNA NR. 1111

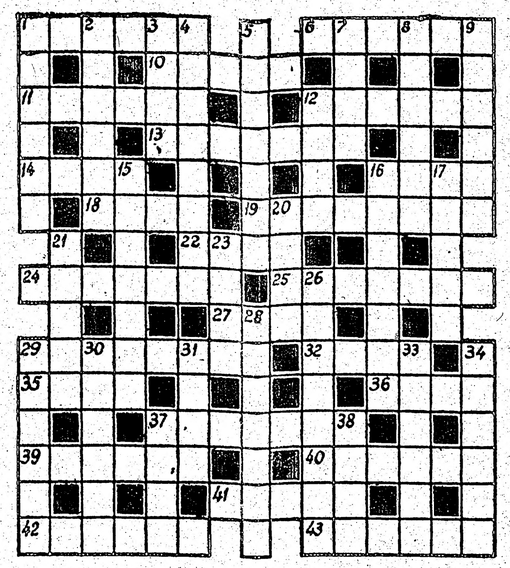

Põikread: 1. Muusikariist, 6. USA 31. president, 10. Lame, 11. Ilusam osa elust, 12. Liiklussoon, 13. Luustik, 14. Tel- . . . — linn Iisraelis 16. Korteri osa, 18. Postisaadetis, 19. Rammusaks söödetud loom, 22. Siseelund, 24. Inimese kujutus kunstiteosena, 25. Rivaal, võistleja, 27. One . . . — omaaegne moetants, 29. Kanada eestlaste rekordi omanik teivashüppes, 32. Küsib — inglise keeles 35. . . . Moor — A. Gailiti teos, 36. Vaenutegevus riikide vahel, 37. Kirjutusvahend, 39. Mitte tegelik, 30. Tugipost, 41. Rõhuv, masendav, 42. Tõstevahend, 43. Ometi, ikkagi.

Püstread: 1. Suurem riidetükk, 2. Noor abielunaine, 3. Mitte surnud, 4. Tulistamine, 5. Riide liik, 7. Kella osa, 8. Koht Tallinna lähedal, 9. Kokkupigistatud käe, 12. Udusse, 15. Vildak, 16. Kõige enne, alguseks, 17. Mineviku jäänus, 20. Naisenimi, 21. Tuntud nimi fototarvete alal, 23. Koha määrsõna, 26. Ükskõiksus, osavõtmatus, 28. Teravaks tegemine, 29. Omaaegse eesti sõjalaeva nimi, 30. Majandusbilansi üks pool, 31. Väike kala, 33. Ehteasi, 34. Peatselt, 37. Puuvili, 38. Ehitusmaterjal.

RISTSÕNA Nr. 1110 LAHENDUS

Põikread: 1. Jäätis, 5. Taavet, 9. Esimees, 10. Klan, 11. Drei, 13. Akel, 15. Rimp, 17. Lee, 18. Sport, 21. Roa, 22. Allah, 23. Olion, 24. Ervin, 25. Calaf, 27. Kaadi, 30. Ime, 31. Farss, 34. Aun, 35. Caen, 37. Tase, 38. Kida, 40. ASEA, 42. Monsuun, 43. Otsing, 44. Tuglas.

Püstread: 1. Jägala, 2. Tell, 3. Isa, 4. Sinep, 5. Teder, 6. Aer, 7. Aser, 8. Timpan, 10. Keel, 12. Iiri, 14. Kelpama, 16. Moondus, 18. Sheff, 19. Ohver, 20. Tonks, 25. Cicero, 26. Leek, 28. Aaaa, 29. Inerts, 32. Alang, 33. Skaut, 36. Nimi, 37. Teng, 39. Don, 41. Suu.

Toimetusele saadetud kirjandus

Ottomar Laaman, MÄLESTUSED KRIMMIST. (Autori kirjastus), Toronto 1981. 173 lh. Autor on selles teoses püüdnud elustada eesti asunike elu Krimmis, mis nüüd igaveseks kadunud. Teos algab väljarändamisega Krimmi, eestlaste Samruki külla asumine, kus oli ka autori noorus ja koolipäevad. Selle kõrval vaatleb ta kirikut ja vaimulikke, eesti asunike majanduslikku elu, nende tavasid ja kombeid, oma asunduse juubelipidustust, sidet kodumaa ja kirjandusega, teed haridusele, kuni algav sõda 1914, revolutsioon, Saksa okupatsioon, valged ja punased kogu elusüsteemi muudavad. Lõpuks on pikk reis läbi Euroopa kodumaale. Lõpuks lehekülgi haruldasi fotosid.

JEESUSE KRISTUSE ELU, Bible-in-Life PIX eestikeelne tõlge 1981. 128 lk. Värvitrükis koomiksilaadis Jeesuse elulugu evangeeliumi alusel. Väga sobiv noortele pühapäevakooliõpilastele, aga ka kõigile vanemaile piltide ja eestikeelsete tekstide kaudu läbi Jeesuse Kristuse elu ja õpetuse minekuks.

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
ESTONIAN SCOUTING	3.—	.35
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	.70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	10.—	.50
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	.70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
L. Kaagjärv — AASTAPÜHAD piibliteoloogilisi vaatlusi	7.50	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	.35
Evald Mänd — AASTATE PÄRAND (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	.50
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	.50
Hanno Kompus — KUSTUMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	.85
Anna Ahmatova—Marie Under — REEKVIEM	3.50	.35
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	.50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	.50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	.50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	.50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	.40
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	.30
A. Küng — A DREAM OF FREEDOM	18.—	.70
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	.30
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	.20
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	4.—	.30
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	.50
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD I	2.50	.30
Ants Vomm — RISTSÕNAD II	2.25	.30
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	.40
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	5.—	.40
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	.40
Urve Karuks — KODAKONDÜR (luuletuskogu)	6.—	.30
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	.30
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	.30
Andres Küng — MIS TOIMUS SOOMES?	14.—	.50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	.50
VARRAKU JUTULEHT — KUS ON NEEME VANAVAARA?	5.—	.50
V. Veedam — LURICH AMEERIKAS	8.—	.70
VARRAK — kevad 1982	5.—	.50
E. Uustalu — TAGURPIDI SÕUDES (Mälestusi 1914—1943)	18.—	$1.—
A. Roos — RÄNDAMAIE (luuletuskogu)	6.—	.70
K. Raudsepp — RISTIGA MÄRGITUD	12.—	$1.—
Prof. Felix Oinas — KALEVIPOEG KÜTKES j.m. esseid	13.—	$1.—
E. Sanden „SÜDA JA KIVID"	19.50	.70

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	4.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	5.—	.50
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	.50
PIKKE MIKKE — Tuttsaba ja vuttsaba	2.50	.50

Berta Ruck

MUNDRIS SÜDAMEVALLUTAJAD

47.

Tädi oli esimene, kes leidis sõnu: „Kas major ütles preili Gates? Kas ta tõesti ütles preili Gates? Jah? Te kõik kuulsite sama? Jumaluke! Kuidas võis ta siis kihluda vaese armsa härra Lascelles'iga ja vaese armsa majoriga."

„Sest et ta on valelik petis," kuulsin kedagi värisedes hüüdvat. Imestusega taipasin, et see oli mu enda hääl. Vaatlesin oma perekonda, kes istus lathiste suudega. „Mõelge, kihluda kahe mehega korraga."

Nancy ütles siis lootusrikkalt: „Abielluda ta ei saa ikkagi kahega."

„Muidugi mitte. Ja sellepärast polegi tal südametunnistuspiina, kui, kord kihlunud vanaga, saab endale lisaks veel noore. Miks siis võtta vana, kui saab kena noore —"

Kõneldes neid asju kuulsin imestusega endamisi oma häält. Siis ütles Nancy mees: „Tädi Viktooria, kas võin teilt midagi paluda? Kas võiksin saada vana Franki kirja, kus ta teatab oma kihlusest selle inimesega. Kas võib?"

„Jah, ma usun, et kiri on mul alles," ütles tädi Viktooria mahedalt. „Kiri on mu kudumiskastis saalis. Jookse Tuulepea, ja too ta siia. Mine kähku!"

XXV

See siin ongi siis too saatuslik teadaanne.

Kui Nancy mees nägi, et tädi oli jällegi kord kaotanud prillid, luges ta kirja valjusti ette:

Haiglas.
Nowhere Junction.
14. veebruaril.

Austatud proua Verdeley.

Tänan väga Teie lahke järelepärimise eest. Jah, mul läheb päris hästi ja ma loodan, et olen pea jälle terve, nii et võin minna tööle ja asuda uuesti teie mugava katuse alla.

Et aga veel mõningaid päevi lamama pean, julgen paluda, et Teie või mõni preili Verdeley mind külastaks.

Et Junction on nii kaugel mu tuttavaist, ei ole mul ka külastajaid ja seetõttu on vahel väga igav.

Preili Gates palub teid lahkesti tervitada. Ta hoolitseb väga mu eest ja üldse valvab meid kõiki truult, vaatamata oma kihlusele. Ta näib olevat õige õnnelik.

Paljude tervitustega armas proua Verdeley,

Teie Frank Lascelles.

P. S. Külastamisaeg on iga päev kella 2—4.

Toas valitses imestunud vaikus. Siis aga kostus Evelyni hääl: „Tädi, kas see ongi kiri härra Lascelles'i kihlateatega? Siin ei ole ju midagi öeldud sellest?"

„Ei ole jah," ütles tädi oma armsa maheda häälega. „Kuidas ma küll niimoodi lugesin? Anna mulle õige see kiri, Harry, armas. Ah! siin ongi mu prillid. Ikka mu käsitöö all, nagu tavaliselt . . . Noh . . . Aga muidugi! Nüüd ma saan aru, milles asi seisab. Te teate, et härra Lascelles'i käekiri on nii iseäralik. Ma lugesin „oma" asemel „meie". Ja nii ma mõtlesingi, et nemad kaks on kihlatud."

Nancy mees otse mõirgas naerda. „Aga tädi Viktooria, kas säärane asi oli üldse võimalik?"

„Aga mu armas! Nüüdsel ajal ei saa üldse küsida, kas mingi asi on võimalik või mitte," ütles ta üpris haavunult, vaadates enne Evelyni ja härra Curtist ja siis Nancyt ning ta meest. „Nüüd on ju otse kihluste taud. Ja kui võtta teid endid —"

Nancy hakkas kaitsema: „Aga tädi! See ei ole ometi üks ja sama asi. Mõtle vaid! Härra Lascelles on alles poisike ja veel nooremgi kui ta aastad näitavad, ja preili Gates!"

„Ta näis olevat väga andekas naine," ütles tädi Viktooria kaunis ägedalt, mispeale kõik purskusid naerma. Kõik, peale minu enda.

Minusse oli asi mõjunud hoopis teisiti, et nüüd vaid plikalikult rõõmsalt naerda.

Mis häiris mind, oli see, et olin olnud nipsakas ja kole haavatud sõduri suhtes. Ja kõik asjatult.

Sest vaadake, ei olnud ju mingit põhjust, miks ma ei võinud talle kas või näiteks anda oma poolt pilti, kui ta polekski kihlatud. Ja ta nii tahtis!

Kuid ei saa ju neid asju seletada teelauas hulgale tädidele ja õemeestele. Nii et teesklesin teejoomist ja selle kurku sattumist oma täiesti tühjast tassist ja tõusin üles, et kaduda koopasse.

Mõtlesin, et saan nüüd mõne minuti rahu, et koguda oma laialivalgunud mõtteid, kui juba Nancy mulle järele tuli.

„Tuulepea, armas!" ütles ta särades. Siis mind kaisutades: „Tuulepea."

Teadsin küll, mis ta mõtles. Kujutelge vaid, kas polnud see temast häbematu mõelda, nagu oleksin nüüd taevani õnnelik, et härra Lascelles polnud siiski kihlatud. Kummardusin oma kuue kohale ja ütlesin: „All right — pole midagi. Mu tripp läks ainult jälle lahti. Ma jaamas panin ta ajutiselt kinni, kuid pean ta nüüd korralikult õmblema," ja ulatusin võtma käsitöökorvi. „Mine ja lõpeta oma teejoomine."

surudes oma pead selle uue lõhn.

„Ei, tänan, mitte enam," ütles naga mu palge vastu. „Kõik väga Nancy, imiteerides abiõpetaja kena Evelyni jaoks, see pikk kihhäält. „Tädile ja Evelynile sa võid lusaeg ja teineteise tundmaõppimikärbseid pähe ajaga, aga mitte ne, kuid ma ei usu, et ta kunagi mulle. Ma teadsin alati, et sa teda õieti teada saab, mis on armassallid. Kas ma ei öelnud sulle seda juba ammugi, juba päeval enne mu abiellumist. Ja Harry ütleb, et Frank on otse hull su järele. Alati olnud. Ära ole loll, et sa ikka veel teeskled mittesallimist, ise aga oled nii armunud."

„Mine minema," ütlesin, põrutades jalaga vastu maad, kuid ise hoolikalt varjates oma nägu.

„Küll ma lähen, kuid enne tahan sulle veel kord öelda, ära raiska aega," ütles mu abielus õde. „Vaata, meie Harryga olime küllalt mõistlikud, kihludes kolmanda korra järel, kui teineteist nägime. Kuid kunagi ma ei anna enesele andeks, et seda ei teinud juba esimesel korral. Tol õhtul, kui —"

„Kuidas? Siis, kui suudlesid härra Curtist?"

„Jah, just siis," ütles häbitu Nancy. „See aitas muidugi. Harry sai kohe aru ja oli metsikult armukade. Ma arvasingi sedasama. Noh, aga kahe nädala pärast abiellusime juba. Miks mitte nädala pärast? Miski ei too neid kaotatud päevi tagasi. Ja pealegi sõjaajal, kus võib — kus — kus nad jäävad võibolla viimasteks. Ja kuule, Tuulepea! Mu väike õde!" Ta pani mulle jällegi oma pehme käsivarre ümber kaela ja sosistas: „Ma ei taha, et sa muretseksid veel kauem selle asja pärast."

„Tänan," ütlesin nii väärikalt kui sain, „kuid ma ei usu, et ma kunagi nii tunneksin."

„Küll sa tunned! Küll sa juba tunned," ütles too veider Nancy,

See oli tõepoolest veider niimoodi kõnelda, kui Evelynil oli praegu äsjasaadud kihlasõrmus sõrmes. Eks olnud imelik?

„Nad on muidugi armunud teineteisesse, ühised maitsed, tean, et ta nuttis terved ämbritäied kogu loo pärast . . . Kuid on veel midagi peale selle," seletas noor proua Masters veenva pealiigutusega. „Ma usun, et sina oled minu moodi, Tuulepea . . . ja küll sa näed, et mul oli õigus."

(Hiljemini.)

Mõtlesin, kas Nancy teadis tõepoolest, millest ta kõneles . . .

Täna on väga ebamäräane ilm. Tädi Viktooria ütleb, et see on varajane kevadilm. On tunne, nagu ei saaks ühegi töö juures õieti püsida, eks ole naljakas? Kogu ennelõuna — päev pärast mu linnasõitu, tegin kõiksugu tähtsusetuid pisiasju, näit. pesin juukseid ja poleerisin küüsi.

Õngitsesin selle rebitud pildi oma spordijaki taskust, kus ta oli olnud kogu aja.

Kas saata see temale?

Ta palus. Näis, nagu olekski tal see rebitud pilt armsam kui mõni uus. Mulle tuli hea mõte . . . Või oleks see ehk liiga palju, nii nagu tahaksin eriliselt kena olla ta vastu?

Tahaksin teada, kas saata või mitte.

Saadan ehk siiski.

(Järgneb)

Jaan Villo 80-aastane

14. juulil tähistas oma 80-ndat sünnipäeva meie suursportlaste peres üldtuntud meisterjooksja Jaan Villo, kes esindas 20- ja 30-ndatel aastatel Balti riikide ja Soome kergejõustiku maavõistlustel silmapaistvat osa jooksukuulsuste Belsinski, Tiisväli, Rähna ja teiste kõrval. Jaan Villo sündis Pärnus, kus sai alg- ja keskhariduse. Iseseisvusaegses sõjaväes ta võttis aktiivselt osa spordivõistlustest ning saavutas esikohti teivashüppes. Lõpetas Tallinnas politseikooli esimese lennu ja teenis Tallinnas ja Narvas üle 16 aasta.

Politsei, kui ka Kalevi sportlasena ta võistles Leedus, Lätis, Soomes, kuuludes Eesti meistermeeskonda 4 x 400 m teatejooksus, kelle nimel oli Eesti rekord. Nõukogude Liidu okupatsiooni ajal varjas ta ennast metsas, olles ühenduses metsavendadega. Saksa okupatsiooni ajal kuni Soome siirdumiseni töötas ta Tallinna kriminaalpolitsei vanema assistendina. Soomes jatkas kommunismivastast võitlust Karjala Kannaksel JR 200 koosseisus.

Sõja lõppedes asus Rootsi, kust 1946. a. suvel kalapaat „Linda" pardal 84-a päevaga purjetas üle Atlandi ookeani Floridasse. Miamis võttis ta aktiivselt osa Miami Seltsi asutamisest. 1948 aastal asus ta Los Angelesesse, kus 49- ja 50-aastatel koos Charles Kodili ja Charles Jansoniga võtsid vastu esimesi eestlasi pagulaslaagritest Saksamaalt. Juubilar võttis osa Los Angelese Eesti Seltsi, segakoori (segakoori vanem), kiriku nõukogu ja Eesti Maja ostu toimkonnast.

Jaan Villo elas ka lühemat aega Alaskas, kus ta võttis osa Fairbanks Alaska Eesti Seltsi asutamisest. Juubilar on nüüd pikemat aega elanud abikaasa Leidaga oma avaras kodus Portlandis, Oregonis, kus ta on aktiivselt osavõtnud eestlaste tegevusest, olles mitme organisatsiooni liige. Ülemaailmsetel Eesti Päevadel Torontos 1972 oli ta Oregoni eestlaste esindaja ja lipukandja. Inimesena on Jaan Villo julge ja otsekohene. Ta on teotahteline ja õiglane, kes on laialt tuntud ja lugupeetud. Vaatamata tormistele aegadele, on ta füüsiliselt tugev ja vaimselt erk ning nooruslik.

V. P.

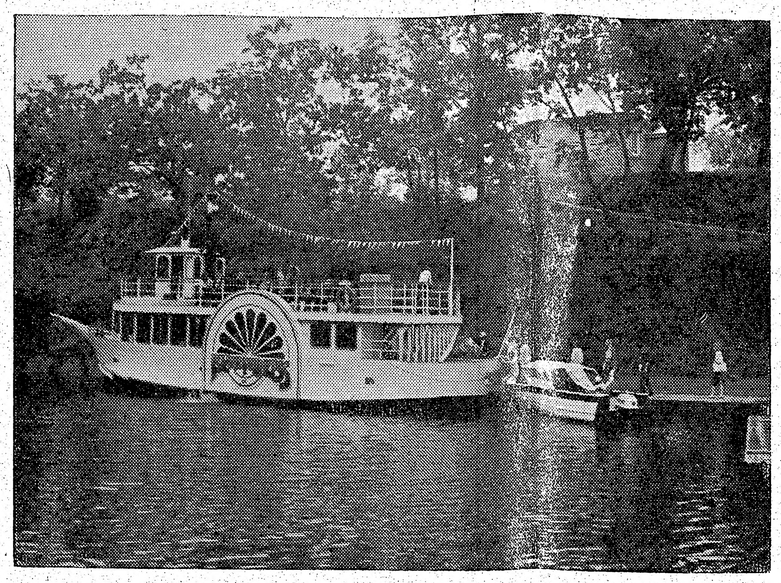

Lõbusõidulaev „Island Princess II", millega toimus etnilise pressi sõit Rideau kanalil.

Ly Krabi reisikirju

IDA-ONTARIO JA RIDEAU KANAL

4.

MUSTIKATELE OTSITAKSE KASVUVÕIMALUSI

Eriliseks eksperimentaalprojektiks on mustikate kasvatamine, mida praegu tehakse farmides, peamiselt USA's ja Kanada idaosas Nova Scotias. Nüüd otsitakse soodsaid kasvuvõimalusi ka siin. Taamal hakkab silma ka rapsi katsepõld, seda kollaseõielist õlitaime näeb palju Skandinaavia riikides ja Soomes, kus see suvel suurte väljakutena eriti kauni pildi pakub. Aga ka linakasvatamist katsetatakse Kemptvilles, mida ma siin maal kusil mujal nägema pole juhtunud.

Loomalautades valitseb kord ja puhtus, lüpsilehmade saavutused on kõik vastavalt igaühe nimetahvlil üleval, silma hakkab suurejoonelisi nimesid nag „Admiral Melinda", „Standout Loraine" ja ajakirjanike üsna võhiklikke küsimusi kroonib ühe naljahamba sõnavõtt, kes avaldab soovi pulli lüpsmiseks.

Lantsh pakutakse meile kooli söögisaalis, kuna aga koolisemester on ammugi lõppenud, on söömaaeg valmistatud ainult meile, see osutub üsnagi kesiseks ja on tehtud sügavkülmetatud tavalisist poetoitudest. Teisel ajal oleksime tõenäoliselt saanud kohapeal valmistatud eksperimentaaltoite ja läbiproovitud hõrgutisi.

seile laevasõitudele lisandus veel

HIIGELJÕUJAAM CORNVALL'IS

Peagi jõuame Ontario kõige idapoolsemasse linna — 45.000 elanikuga Cornwalli. Seal külastame Ontario Hydro hiigeljõujaama — Robert H. Saunders Generating — mis oma nime on saanud ühe endise Hydro presidendi järele, kes oli selle projekti suurim eestvedaja. Jõujaamu olen näinud mitmeid ja alati on mul neid vaadates tekkinud tohutu aukartus selle saavutuse vastu, mida INIMENE (just inimene suurte tähtedega) on oma vaimusuurusega loonud ja vallutanud.

Nii siingi. St. Lawrence jõe kärestikkude hirmuäratavad veejõud on taltsutatud tammide taha, pandud eraldatuna vallide vahele jooksma inimese omatahtmist mööda ja muudetud tohutuks elektrihulgaks.

1954. a asusid Kanada ja Ameerika insenerid üheskoos hiigelprojekti näol veejõudusid vallutama ja nelja aasta pärast oli selle hiigelsüsteemi kapatsiteet enam kui 900.000 kilovatti. Tegelikuks avatalituseks oli kohal Queen Elizabeth juunis 1959.

Ehituskäigust kujuka pildi sainuaiadki kaevati ümber ja ajaloolised ehitused viidi endisel kujul üleujutatavate kohtade pealt mujale.

Kuna Saunders jõujaam asub turismirajoonis, siis käib siin üle 100.000 külastaja aastas ja suurejooneline klaasseintega ehitus annab võimaluse oivalisiks vaateiks. Ühel seinal on suur 37 x 10 jalaline abstraktne müürimaal, mille loojaks on Toronto kunstnik Harold Town.

Mu küsimusele: „Kas ka Toronto siit elektrit saab?" antakse vastuseks: „Võime anda, kui vaja, aga praegu ei ole selleks tarvidust. Elektrit saab vastastikku osta ja müüa, nagu see sünnib ka Kanada ja USA vahel. Praegu varustame me rohkem Lõuna-Ida-Ontariot."

AJALOOLINE VESIVESKI MAKSAB $820.000

Reisi üheks kõrgpunktiks on Morrisburgi lähistel asuvas Upper Canada Village vabaõhumuuseumis, 3. juunil 1982 toimuv n.n. „Sod Turning Ceremony for Bellamy's Flour and Grist Mill", selleks toiminguks sõidab mini-lennukil kohale Torontost Ontario Turismi ja Rekreatsiooni minister Reuben C. Baetz.

Ministri ülesandeks on ajada sisse esimene vagu kahe toreda musta hobuse eestvedamisel veskitiigi kaldale, kuhu peatselt ehitatakse endisagne ja ajalooline vesiveski aastast 1822, mis töötama pannakse samaviisi, kui see toimus vanasti. Veski ülesehitamine võtab aega kaks aastat ja läheb maksma $820.000.—, ent sellest tuleb ainulaadne ajalooline ehitus terves P.-Ameerikas: veski, mis töötab endisaegade viisil nii vee kui ka aurujõul.

Tseremoonia ajaks on kohal mitmeid aukülalisi, peetakse kõnesid ja ajakirjanikele antakse võimalus rohkeks pildistamiseks. Kogu pidu lõpetatakse ühise „barbecue"-söömaajaga väljas vaikselt virvendava veevälja kallastel.

Ontario minevikuga tutvustamiseks külastati pikema peatusega Upper Canada Village vabaõhumuuseumi ja viimasena Kingstonis asuvat Old Fort Henry kindlust (ehit. aastail 1832/34). Lisaks seinme näidatud filmi abil ja teiselpool jõge paistis piiritagune USA palja silmagagi ära. Jõujaamade projekt konstrueeriti kahe riigi poolt jaotatud kuludega, kummalegi maksis see umbes 300 miljonit, nii Ontario Hydrole kui ka the Power Authority of the State of New Yorkile, seega 600 miljonit.

Kolossaalseist arvudest jäävad veel meelde vaid mõned: ehitamisel tuli kasutada 6½ miljonit tonni betooni ja 3% miljonit tonni tsementi.

Veejõudude teisale juhtimise tõttu tuli suuri ümberkorraldusi teha, eriti Kanada poolel asulaste ja inimeste ümberpaigutamise näol, sur-„Thousand Islands" sõit, mis on turistide hulgas üsna populaarne ja korraldatakse ühe- ja kahetunnilisena alates mai keskpaigast kuni oktoobrikuu keskpaigani. Ja küsimusele: „Kas seal tõesti on tuhat saart?" võib anda vastuseks:

„Ei, neid on koguni üle 1600".

LÕPUMÄRGINAALE JA MÕTTEID

Etniline pressireis lõpeb Torontos Ontario Parlamendihoone ees, kus ta algaski ja lõpusõnadeks on meie programmilehel soovid: „Elage hästi kuni me jälle kohtume!"

Kogu bussisõidu pikkus kuue tihedakavalise päeva jooksul oli 1500 km ja vastupidiselt eelarvamusile, et seda Ontario osa tunneme ju ülihästi, oli seal paljugi uudset ja huvitavat, eriti reisi nimiatraktsioonis — Rideau Kanal 150-aastane.

Üldiselt tundub, et nii palju aastaid järjest toimunud Ethnic Editors Tour on kaotamas oma sära ja uudsuse. Vastuvõtt Ottawas tundus jahedam kui aastaid tagasi, või on see vaid nii, et see aastast aastasse kestnud etnilise pressi reis on lihtsalt muutunud liiga igapäevaseks, luitunuks, kulunuks. Ottawa vastuvõtu hulgas puudus kokkusaamine ühegi poliitikategelase või valitsusametnikuga, väljaarvatud üks eraviisil korraldatud hilisõhtune vastuvõtt vaid kutsutuile M.P. Jesse P. Flis'i juurde parlamendihoones.

Ometi — kõike eelmainitut korvas mitmekordselt paljudes väiksemates paikades eest leitud soe südamlikkus, mis külma ja vihmapäevadegi mõju leevendas.

Etnilisi ajakirjanikke Kemptville põllutöökoolis sõidul katsepõldudele traktorveokil.

Paljud eestlased — majaomanikud, ei tea

et teen igasuguseid raud- ja puuaedu

kruntide ümber.

B. RISTMÄGI, tel. 759-6424

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS
avatud **esmaspäevast**
reedeni kella **9—3-ni**

Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832

Kuulutusi võetakse vastu:
Toimetaja kodus
väljaspool tööaega:
Hannes Oja 481-5316

nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella **11-ni** ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

üks toll ühel veerul	**$4.25**
esiküljel	$5.—
tagaküljel	$4.50

Kuulutuste hinnad:

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
1955 Leslie St.
Don Mills, Ont.
M3B 2M3
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8
Telefon: 223-0080

Milosz: Meie ajastu sümbol Balti riikide saatus

Uusi AABS'i väljaandeid

Viimase poole aasta jooksul on Balti teaduslik ühing AABS üles näidanud vilgast kirjastustegevust. Ajakirjanduses varem mainitud mikroväljaannete nimekirjale „Baltica in Microform" ning õppivale noorsoole määratud broshüürile „Baltic Studies Facts for Students" lisaks on vä lja antud ühingu ajakirja „Journal of Baltic Studies" kaks numbrit (nr. 3, Fall 1981 ja nr. 4, Winter 1981) ning „AABS Newsletter" (aprill 1982). Trükitehnilistest põhjustest tingituna on „Journal of Baltic Studies" (JBS) ilmumine ajaliselt veidi taha jäänud.

„Journal of Baltic Studies" nr. 3 on Baltikumi tänapäeva probleemide erinumbriks üldpealkirja all „Maailmaprobleemid Balti reflektsioonis". Nagu kirjutab prof. Rein Taagepera väljaande sissejuhatuses, esineb ülemaailmseid probleeme milliste halvenemine ei säästa Baltikumi, olgu see nukleaarne sõda, ülemaailmne elanikkonna katastroof, ülemaailmne energiakriis või keskkonna saastamine. Kuigi katastroofe loodetavasti ei juhtu, eksisteerivad need ülemaailmsed probleemid ometi ja tõenäoliselt leiavad reflekteerumist Baltikumis.

Seda silmas pidades on JBS 1981 aasta sügisnumbris neid probleeme põhjalikumalt käsitletud. Prof. Toivo Miljan kirjutab teemal „Ida ja Lääs: poliitiline ja sõjaline strateegia ning Balti rannik".

Prof. Rein Taagepera kirjutab elanikkonna kriisist seoses Baltikumiga kuna prof. Mare Taagepera kirjutab keskkonna saastamisest.

Prof. Henry Ratnieks on vaatluse alla võtnud energiakriisi seoses Baltikumiga ja prof. V. Stanley Vardys käsitleb inimõiguste küsimusi Eestis, Lätis ja Leedus.

JBS 1981 aasta talvenumber pöördub ajaloo, kunsti ja keeleteaduslike küsimuste juurde. Prof. Edward C. Thaden vaatleb Eesti, Läti ja Leedu positsioone piirkondliku autonoomia osas 18-dal sajandil võreldes Ukraina seisukorraga. 18-nda sajandi probleeme käsitleb ka prof. Hubertus Neuschäffer oma saksakeelses artiklis agraarreformide uurimise kohta seoses Carl Friedrich Frhr. von Schoultz-Ascheradeniga.

Teatrikunstist kirjutab prof. Mardi Valgemäe artiklis „Draama kunstivormina" vaadeldes Hugo Raudseppa „Vedelvorsti", Hella Wuolijoki näidendit „Koidula", Väino Vahingu näidendit „Suvekool" ja Rein Saluri näidendit „Kes ma olen".

Eesti lugejale pakub erilist huvi mag. Hilja Kukke poolt avaldatud tõlge ühest Hoover Instituudis leiduvast venekeelsest kirjast, mille kirjutas 4. detsembril 1919 kolonel Boris B. Poliakov, Vene valgete vägede varustusohvitser Eestis.

Pikk kiri annab ülimalt huvitava ülevaate kindral Judenitshi vägede ja Eesti võimude vahekordade kohta,

tuues ära ka mitmete tookordsete tegelaste iseloomustusi nagu seda nägi Poliakov.

Lisaks ülal mainitud pikematele eesti lugejat huvitavaile kirjutistele leidub mõlemis vihus arvustusi, ülevaateid ja informatsiooni.

„AABS Newsletter'i" aprillikuu numbri olulisema osa moodustab intervjuu Nobeli laureaadi prof. Czeslaw Milosz'iga, kes on valitud AABS'i esimeseks auliikmeks ja kes osaleb ka eelseisval AABS'i kaheksandal konverentsil St. Paul, Minnesotas 17—19. juunil, ette kandes oma luuletusi.

Ameerika seaduste kohaselt on Milosz sündinud Leedus, kuid ta ei pretendeeri olla leedulane. Küll aga leiab luuletaja, et tema leedu tagapõhi on selgesti märgatav tema töödes, eriti tema noorpõlve käsitlevas teoses „The Issa Valley".

Prof. Milosz konstateerib, et lääne-eurooplasele ja ameeriklasele on Baltikum väga eksootiliseks paigaks,

kuna nad ei mõista seal valitsevaid rahvuslikke, keelelisi, usulisi jne. komplikatsioone.

Oma tähelepanekute põhjal aga leiab prof. Milosz, et ta näeb aeglast muudatust arusaamises Balti maade eksisteerimisest ja üldiselt maailma selle nurga iseäralisustest.

Puudutades tema teoses „The Captive Mind" esinevat peatükki „Baltikumi õppetund" rõhutab prof. Milosz, et Balti riigid illustreerivad kõige silmatorkavamalt Hitleri ja Stalini 1939. aasta augustikuu pakti tagajärgi, kui Balti riigid anti ära ja Euroopa jagati mõjupiirkondadesse. „Balti riigid eksisteerisid iseseisvate riikidena ja järsku nad kadusid maakaardilt kahe kurjategija vahelise pakti tagajärjel ja seda olukorda ei muudetud võiduga Hitleri üle. Just sellepärast on Balti riikide saatus ülimalt sümboolne meie sajandi sündmuste arengule" ütleb poola luuletaja Czeslaw Milosz.

On huvitav märkida, et Poolas levitatakse põranda all Miloszi luuletusi, mis ei ole tema kirjutatud.

Tihti on need luuletused halvad, aga nad on poliitiliselt tugevad ja Miloszi nime kasutades tahetakse neile anda suuremat kaalu.

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 781-5556, 789-7579,
kodus 489-6709

Lõpetas 51-päevase näljastreigi

MOSKVA — Sergei Petrov lõpetas 51 päeva kestnud näljastreigi, öeldes, et see pikaajaline paastumine väljasõidu viisa saamiseks oma abikaasa juurde Ühendriikidesse on liiga palju valu tekitanud tema perekonnale. Petrovi ema lõpetas oma näljastreigi juba 7 päeva tagasi. Ainult Juri Balovjenkov, kes tahab luba oma abikaasa juurde USA-sse minekuks, jätkab paastumist.

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

ub 2 korda nädalas – isipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 29. juulil 1982 — Thursday, July 29, 1982

KIREV MAAILM

SANTIAGO — Tshiili naised on hakanud naisõigusluse probleeme jõuga lahendama. Mitmes linnas on tekkinud „naistekaitse ühingud", mille liikmed õpivad dzhudzhitsu taolisi võitlemisvõtteid ning kandes suusamütsidest valmistatud maske, ründavad jõukudena mehi, kes on oma naistele truudusetud või kes naisi on halvasti kohelnud. El Loa linnas oli politseis kaebusi esitamas ühe päeva jooksul kümmekond meest, keda naisõiguslased olid raskelt läbi peksnud. Üks abielumees tabati kallimaga pargitud autos, kisti siis alasti „ja häbistati niivõrd jubedalt", et tal eluks ajaks kaob üleaisa viskamise järele isu, ütles üks naisõiguslane reporterile.

NEW DELHI — Enesetapmine on suhteliselt kõige suurem Indias. Statistika järele keskmiselt 40.000 hindut võtab aasta jooksul endalt elu. Enesetapmiste peamiseks põhjuseks on „hirmus haigus", edasi õnnetu armastus, siis tüli abielupoolega, eksamilt läbikukkumine ja vaesus.

NEW YORK — Moraali parandamist televisiooni-filmides ja lühifilmides nõuavad kiriklikud ringkonnad, samuti mitmed naisorganisatsioonid. Televisioonijaamade poolt seletatakse nüüd, et kuna juba TV algaastatel loodud koodi järele TV etendused peavad olema tõelise elu peegelpildiks, siis abielurikkumiste ja muude seksikatsteenide näitamist ei tule mitte vähendada, vaid selle põhilise koodi alusel tõsta. Kuna statistikas näidati, et abielurikkumiste arv on suuresti kasvanud, peavad TV jaamad oma „pehmeid" perekonnashows'id krõbedamaks tegema, et elu õigesti kujutada.

NEW YORK — Piinlikku olukorda sattus linna väikeäride soodustamise ja abistamise büroo, kui selgus, et keegi ettevõtja oli saanud sealt $65.000 ulatuses laenu ja avanud sellega Times Square'il pornograafilise „palee'. Sellest büroost tehtud laenu intress on ainult 3 protsenti.

Elav tegevus Seedriorul

Esimene nädal Seedrioru Lastesuvekodu on möödunud ja teinegi on varsti ainult kaunis mälestus. Aeg on lennanud nagu „linnutiivul", sest tegevus on olnud mitmekesine ja huvitav. Igapäevaste suvemõnude kõrval, nagu ujumine, sport ja muu ajaviide, on ka palju tõsisemat programmi, nagu rahvatants, laulmine, käsitöö ja eesti keele tunnid. Viimane neist on üle hulga aja jällegi Seedrioru Suvekodu päevakavas ja seda selle tõttu, et laagri juhataja, õpetaja Nõmmik, on selle endale ülesandeks võtnud ja nii saavad eesti keele saladustesse pühendatud kõik, nii „tillukesed", kui suured.

Rääkides „tillukestest", kes on ju meie suvekodude tulevik, siis on neid registreeritud 12, kelledest esimesel nädalal oli laagris 11. Suuremaks sündmuseks esimesel nädalal oli Jõekääru Suvekodusse küllasõit, mis toimus reedel, 16. ja sellelt sõidult jõuti tagasi natuke enne keskööd. Sellest reisust võttis osa kogu laager, välja arvatud perenaine, kes jäi vabatahtlikult „koduhoidjaks". Külastusreis võeti ette scepärast nii varakult, et suuremal arvul kasvandikel oleks võimalik sellest osa võtta, kuna järgmistel nädalatel on laagri pere väiksem.

Esimesel nädalal oli laagris käsitööd õpetamas vanaproua Brutus ja üheks huvitavamaks alaks kasvandikele osutus puu kaunistamine põletustehnikas,

mille „valmisprodukte" võis näha juba hulgaliselt ja milledest üks viidi kaasa Jõekäärule külakostiks.

Järgmisel nädalal on laagris Linda Tark, kes on juba aastaid tuntud Seedrioru Lastesuvekodus ja kelle näpunäidetest eesti rahvusliku käsitöö alal on lapsed olnud alati huvitatud ja osavõtt õpetusest 100%.

Esmaspäevaks oli plaanitsetud jalamaik Elora lõhestikku ja parki, osa võttis kogu laager, väljaarvatud „mudilased", kes omakorda viiakse nädala sees „mennoniitide maale" Elmirasse, kus neil avaneb võimalus tutvuda juba haruldaseks muutunud hobuvookitega ja nende „kaeramootoritega".

Pühapäeval pidas laagri juhataja, õpetaja Nõmmik laagrile ja külalistele lühijumalateenistuse, kus kasvandikele selgitati Jeesuse kutse mõtet, „Laske lapsukesed minu juurde tulla . . .".

Kuna suvekodu on sel aastal ainult kolmenädalane, siis on programm tihe, et kasvandikud ei jääks millestki ilma.

Suvekodu personali moodustavad: laagri juhataja õpetaja Tõnis Nõmmik, tema abi ja suuremate poiste kasvataja Normann Reintamm.

Veel on kasvatajaiks Selina Reimann — väiksemad poisid, Tiina Korjus — tütarlapsed, „mudilaste" juht Linda Kolga ja tema abi Tiina Rätsep. Teisel nädalal on laagris kasvatajana rakendatud ka Indrek Järve.

Meil on vanasõna „kui kõht täis, siis ka meel hea" ja selle eest hoolitseb Suvekodu köök maitsvate ja mitmekülgsete toitudega, kus „peakülbikeerutaja" ja perenaine on Helmi Kreek Londonist, kusjuures teda abistavad Helga Mälberg ja Liisa Hess. Veel on köögis senini oma abi andnud prouad Aarlaht ja Tutsu, Hilda Kleiner on omale võtnud kohustuseks abistada kööki kogu teise nädala jooksul. „Jack of all trades" (köögiabiline, saunamees, üldalade korrashoidja, põrandapesija ja nagu poleks sellest veel küllalt, ka vetelpäästja amet on tema kanda) meheks on Tarmo Koger. Nädalalõppudel on kasvatajatel abiks Maimu Nõmmik. Laskeala ja „tulejuhtimist" korraldab Carl Rajamets. Viimasel nädalal on laagris elukutseline ujumisõpetaja, kellel on õigus ka eksamineerida ja selleks on omaaegne Seedrioru kasvandik Hilja Loone-Culhane.

Nädalavahetusel viibis suvekodus ka selle organisaator Härnald Toomsalu ja siis tehti ka esimesed rahvatantsu „sammud".

Kuna kasvatajate hulgas on ka Toronto „Kungla" tantsijaid, siis arendatakse seda ala nädala sees edasi.

Ülalpool näidatud tegevuse järele võib julgesti öelda, et Seedrioru pakub igale midagi ja kellelgi pole põhjust tunda igavust tegevuse puuduse pärast.

H. T.

Läänesakslased jätkavad gaasitorustiku ehitamise abistamist

BONN — Kuigi USA president on nõudnud, et Lääne-Euroopa riigid loobuksid N. Liiduga koos loodusliku gaasijuhtme torustiku ehitamisest, kirjutati möödunud teisipäeval Leningradis alla Lääne-Saksamaa pankade leping N. Liiduga, millega pangad lubavad finantseerida Siberist toodava gaasijuhtmestiku varustuse ostmist Lääne-Saksamaa tööstustelt. Lääne-Saksamaa pankurite grupp, eesotsas Deutsche Bank A/G. direktor F. Wilhelm Christiansega kohtus venelaste kaubandusministeeriumi ametnikega, et arutleda Lääne-Saksamaa ja N. Liidu kaubanduslikke suhteid ja ettevalmistada ametlikku allakirjutamist. Krediitide ulatust pole ametlikult avaldatud, kuid pankureilt on kuuldud, et küsimuses on vähe üle nelja miljardi Saksa marga suurune summa. Sellest rahast antakse kahe aasta jooksul eksport-krediite Lääne-Saksamaa tööstustele. Pärast kahte aastat võtaks N. Liit ülejäänud krediidid üle.

Rosenbergid olid süüdi

Abielupaar Rosenberg, kes müüsid venelastele aatomisaladuse, on püütud liberaalsete ringide ja teatavate gruppide poolt süütuks pesta, kusjuures väidetakse et FBI olevat neid valetõenditega süüdlaseks teinud.

Nüüd anti TV-s saade FBI kauaaegsest juhist J. Edgar Hooverist, kus kõne alla tuli ka Rosenbergide küsimus. Saates seletas FBI end. koolide osakonna ülem Robert Lamphere, et nendel õnnestus deshifreerida N. Vene salakood, mille tõttu saadi USA-s kätte üle 200 nõukogude spiooni, nende hulgas Rosenbergid.

Kuid kohtus ei saanud FBI avalikult süütõendeid välja tuua, kuna siis oleks venelased näinud, et nende kood on deshifreeritud. Rosenbergide süü oli aga nii selge, et nad süüdi mõisteti ka ilma salakoodidest saadud tõenditeta.

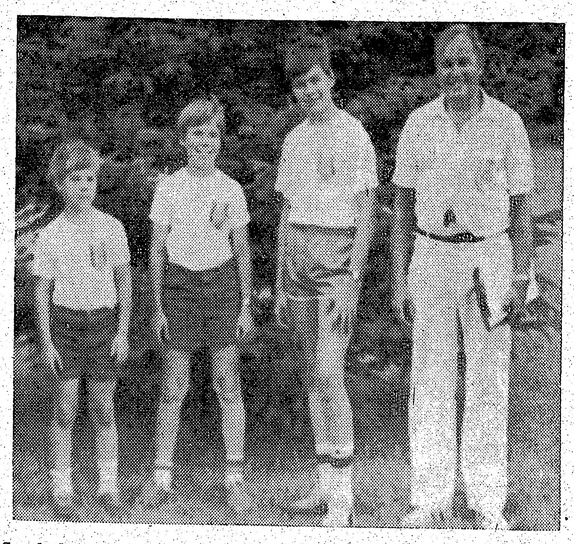

Suvekodu juhataja oma „printsidega". Pildil vasakult Peeter, Leo, Andres ja Maido Musta. Foto: J. Säägi

SCANDIA DELICACIES

2079 Yonge St. Toronto, Ont. M4S 1P8 — Tel. 489-0162

Tahame tänada oma ostjaskonda toetuse eest aastate jooksul.

Südamliku tänuga

EEVA, RAIMO ja SHIRLEY PITKÄNEN

★ ★ ★

SCANDIA DELICACIES

Tegevust jätkates soovin soojalt kõik vanad ja uued ostjad teretulnuks. Meie äri on suletud laup., 31. juulil inventuuri tõttu ja esmasp., 2. aug. (Civic Holiday).

Pakume avamiskohvi laupäeval, 7. augustil 1982

RÕÕMSA TUTVUMISE LOOTUSES

LEILA LINDEN

Jaapan suurendab sõjajõudusid

TOKIO — Jaapan kavatseb suurendada oma sõjajõudude tugevust järgmise viie aasta jooksul nii, et ta on suuteline üksinda kaitsma oma territooriumi piiratud agressiooni vastu. Valitsuse poolt öeldi, et alates järgmisest aastast Jaapani kaitseministeerium kavatseb kulutada kuni 18 miljardit USA dollarit oma 240.000-mehelise sõjaväe varustamiseks. Seni on USA olnud peamine Jaapani kaitsja nende vastastikuse julgeoleku lepingu kohaselt. USA on soovitanud, et Jaapan võtaks rohkem kaitsekoormust oma kanda 1600 km pikkusel rannajoonel.

Iraanis hukati 260

PARIIS — Iraani islami rezhiim on salajà hukanud 260 vangi Evin vanglas Teheranis, on saadud andmeid dissidentlikult mojahideenide grupilt. Hukatute hulgas on mojahideenide toetaja Geati Naziri, kes töötas Iraani raadio-televisioonijaamas.

Iraan nõuab sõjakahjude tasumist

BEIRUT — Iraan nõuab Iraagilt sõjakahjutasusid 150 miljardi dollari ulatuses, mis tuleksid tasumisele 20 kuu jooksul pärast kahe riigi vahel olnud sõja lõpetamist. Selle nõude esitas Teheranis peetud suurel palvekoosolekul kõnelenud president Ali Khamenei. Teine rahulepingu nõue on, et Iraagi praegune president Saddam Hussein tuleks oma kohalt kõrvaldada ja kohtu alla anda. Khamenei soovitas ka teistel Pärsia lahe riikidel liituda ühisrindeks Iraagi vastu. Pärsialahe riigid on viimasel ajal murelikult jälginud Iraani edu sõja lõpujärgus, kuna siiani nad toetasid majanduslikult Iraaki.

Eesti Päevad Austraalias 1983

Austraalia oli arutlusel järgmise Esto organisaatorina. Siis arutati aastavahetust 1983—84 sobiva ajana, kuid lõpuks loobus siiski Austraalia eestlaskond festivali korraldamast. ESTO-84 läks siis Torontosse. Nüüd on kavatsetud läbi viia Austraalia Eesti Päevad Adelaides nädal pärast jõule 1983, 26.—30. detsembril. Seega sissejuhatusena Kanada-Esto aastasse.

Eesti Päevad algavad jumalateenistusega Adelaide Püha Peetruse katedraalis. Ametlik avamine toimub samas pärast jumalateenistust. Pärast minnakse edasi Eesti Maja juurde tulel küpsetatud liha söömisele ja siis kunstinäitusele.

Järgmisel päeval toimub teatrietendus. Samal päeval võetakse vastu laulurahvast.

Õhtul toimub suur kabaree tantsu ja õhtusöögiga.

28. detsembril toimub vabas õhus rahvapidu tantsu ja võimlemisesinemistega. Õhtul lõunasöök esinemistega, paralleelüritusena toimub solistide kontsert Eesti Majas.

Peale selle on veel ette nähtud naiste kongress ja pidulik kontsert Adelaide'i raekoja kontsertsaalis.

31. detsembril toimub pidustuse lõpuks uueaastavastuvõtt balliga.

Kava on ainult esialgne. Peale mainitud ürituste kavandatakse veel teisi, milliste ajad ja kohad pole selgunud. Informatsioonijuht kellelt saab informatsiooni on Ruth Auväärt, 3 Kirkdale Ave., Hazelwood Park, S. A. 50 66, Australia. Üldjuht Ene-Mai Reinpuu, 5 Mountain Road, Eden Hills, S. A. 5050, Australia.

Lääne-Saksamaa kantsler Schmidt Kanadas

OTTAWA — Lääne-Saksamaa kantsler Helmut Schmidt külastab Kanadat ja teeb ringsõidu Kanada Kaljumägedesse ning Ida Arktikasse, kuigi Kanada peaminister Pierre Trudeau ei saa temaga sel ringreisil ühineda, sest Kanada parlamendi hooaeg pole veel lõppenud. Schmidt tuleb Kanadasse pärast viiepäevast külaskäiku Ühendriikidesse.

Bank of Montreal suleb 13 harupanka

Kanadas tuntud The Bank of Montreal suleb Ontarios 13 harupanka, neist 7 Metropolitan Torontos. Panga esindaja ütles, et sulgemine on seoses üldise produktiivsuse parandamise programmiga, kusjuures majanduskriisi tõttu on inimeste hoiusummad vähenenud.

USA relvi Somaaliale

WASHINGTON — USA varustab Somaaliat sõjalise abiga võitlemaks N. Liidu toetusega sõdivate Etioopia vägede vastu. Kaitseministeerium ei võinud siiski anda lähemaid teateid kuidas sõjaline abi on saadetud. Somaalia raadio ütles, et sõjalise varustuse saadetised on juba teel nii mere kui ka õhu kaudu. Võitlused Somaalia ja Etioopia vahel on sporaadiliselt toimunud mitu aastat, kuid nüüd on võitlused jälle aktiivsemaks muutunud.

Pastor Moon 18 kuuks vanglasse

NEW YORK — Palju tähelepanu äratanud Unification Church juht pastor Sun Myung Moon kuulas passiivselt kinnisilmi pealt, kui kohtuotsus ette loeti, määrates talle 18 kuud vangistust tulumaksu varjamise pärast. Lisaks vangistusele karistati seda 62-aastast korea evangelisti 25.000 dollariga. Moon jäi vabaks veerandmiljonilise kautsjoni vastu. Moon, kel on kolm miljonit järgnejat, väidab, et ta on Messiasena tulnud maailma, ka ütles kohtus, et ta on rääkinud Jeesuse, Moosese ja Buddaga.

SÄÄSTKE 15–30%

parimailt karusnahkesemeilt

Sama hind — valmis kasukad või teie oma mõõtude järgi tellitud.

Kui olete mõelnud sel sügisel endale kasuka osta, siis ostke suvel ja säästke. Valige endale kasukate hulgast, mis on müügil või laske oma mõõtude järgi õmmelda. Sama hind! Valmistatakse kohapeal ja täielik garantii.

SÄÄSTKE EKSTRA 5%

Tellige oma kasukas enne 7. augusti 1982 ja säästke veel 5%.

Pildil pesukarunahast (racoon) jakk. Tavaline hind $1375
NÜÜD $1074

Krediitkaardid

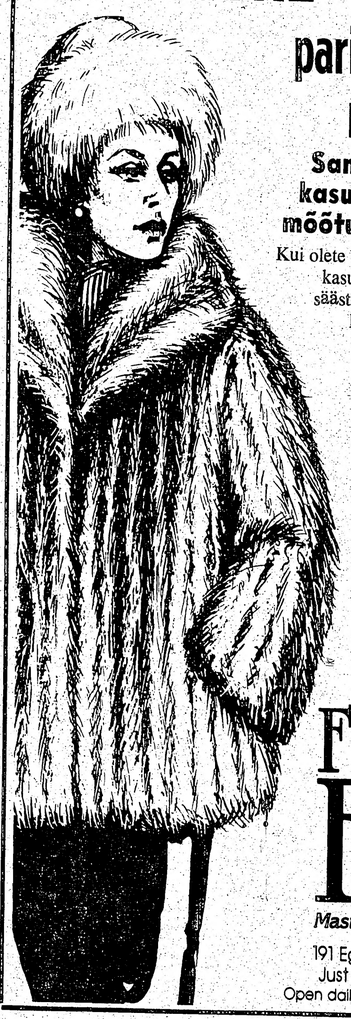

FURS by FINN

Master Furriers since 1960

191 Eglinton Ave. E. – 488-1701
Just West of Mt. Pleasant Rd.
Open daily to 6 – Thurs to 7 – Sat to 3

ÕNNITLEME

Liisa ja Harri Traagel'it tütre sündimise puhul

Alf
Edgar
Ene
Hannes
Hellar
Jouko
Piilu
Tom

Sündmuste kalender

● Pühapäeval, 1. augustil algusega kell 11 homm. Jõekääru Lastesuvekodus „Jõekääru külalispäev".

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE

HOGAN GM

Chev Olds Limited

5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9

PAUL JUTTUS

Müük ja rentimine

Tel. 291-5054, kodus 423-5716